

OTDK-dolgozat

2025

DUNAÚJVÁROSI EGYETEM

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

**A VILÁGGAZDASÁG ÁTALAKULÁSA ÉS A NIXON SOKK MÁIG
TARTÓ KÖVETKEZMÉNYEI**

**THE TRANSFORMATION OF THE GLOBAL ECONOMY AND THE
LASTING CONSEQUENCES OF THE NIXON SHOCK**

Varga Ákos

Konzulens: Horváthné Fábián Myrtill

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.12.01.

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	1
2	Kutatási kérdések és hipotézisek	3
2.1	Kutatási kérdések	3
2.2	Hipotézisek	3
2.3	Módszertan	4
3	Történelmi kontextus és az 1971-es gazdasági fordulópont elemzése	5
3.1	Bretton Woods-i rendszer 1944-1971	7
3.2	Az aranyfedezet eltörlése és annak azonnali hatásai a dollárra	9
3.3	A dollár leértékelése és annak szerepe az infláció felgyorsításában	10
3.4	1973-as olajválság és stagfláció	11
4	Kutatás bemutatása	13
4.1	Kutatási módszertan	14
4.2	Eredmények és elemzés	14
4.3	Gazdasági változások tükröződése 1971-ben	15
4.4	Kvantitív kérdőív elemzése	23
4.5	Következtetések a kutatással kapcsolatban	33
5	Következtetések	36
5.1	Levonható tanulságok és hosszú távú gazdasági, illetve politikai hatások a Nixon-sokkal kapcsolatban	36
5.2	Kapcsolódás a mai gazdasági helyzethez	37
6	Összegzés és meglátások a helyes gazdaságpolitikai döntésekre	42
6.1	Összegzés	42
6.2	Meglátások a helyes gazdaságpolitikai döntésekre	43
6.3	Iránymutatások gazdasági döntéshozóknak	46

Jegyzékek

Ábrajegyzék

1. ábra Mennyi ideig tartott megtakarítani egy ház árát?	16
2. ábra Lakóingatlanok értéke a medián jövedelemhez viszonyítva	17
3. ábra Lakóingatlan és jövedelem emelkedése	18
4. ábra Kumulált infláció alakulása.....	19
5. ábra Gazdasági produktivitás és a juttatások mértéke	20
6. ábra Felső és alsó réteg jövedelem változása	21
7. ábra Munkavállalói átalakulás.....	22
8. ábra Nemek szerinti eloszlás	24
9. ábra Válaszadók életkora, iskolai végzettsége és gazdasági ismeretei	25
10. ábra Nixon sokk létezése	26
11. ábra Nixon sokk megítélése különböző szempontok szerint	27
12. ábra Infláció okai	28
13. ábra Átlag ember viszonya az infláció mértékéhez	29
14. ábra Az infláció és a lakásárak növekedéséről alkotott vélemény	30
15. ábra Lakásárak saját fizetéshez mérten	31
16. ábra Hasonlóságok az 1971 utáni időszakhoz.....	32
17. ábra Általános nézőpont a középosztály és a felső réteg gazdasági viszonyáról.....	33
18. ábra Lakásárak növekedése medián jövedelemhez mérten	38
19. ábra Az USA államadóssága GDP százalékban	39

1 Bevezetés

Az 1971-es év fordulópontot jelentett a világgazdaság történetében, mivel ez az időszak egy olyan jelentős pénzügyi változást hozott, amely máig hatással van a globális gazdasági folyamatokra. Ebben az évben az Egyesült Államok elnöke, Richard Nixon bejelentette, hogy a dollár többé nem váltható aranyra. Ezzel a lépéssel megdöntötte a Bretton Woods-i rendszert, amely közel három évtizeden át biztosította a nemzetközi pénzügyi stabilitást. Az aranyfedezet eltörlése nemcsak az amerikai gazdaságra gyakorolt mélyreható hatást, hanem az egész világgazdaságot is gyökeresen átalakította. Az új, lebegő árfolyamrendszer bevezetése alapvetően változtatta meg a valuták közötti kapcsolatokat, növelve a pénzügyi piacok volatilitását és az inflációs kockázatokat.

A statisztikák alapján 1971 kulcsév. Az infláció 1970-ben még viszonylag alacsony volt, de 1971 után hirtelen növekedni kezdett és az évtized végére már kétszámjegyű inflációval kellett szembenézni az Egyesült Államokban. Ugyanebben az időszakban a lakásárak szintén meredeken emelkedtek, miközben a bérek növekedése jelentősen lemaradt. Az infláció, a lakásárak növekedése és a bérek vásárlóerejének csökkenése az 1971-es Nixon-sokk következményeinek központi elemei. Ezek a változások mélyrehatóan befolyásolták a gazdasági környezetet, jelentős egyensúlytalanságot okozva a jövedelmek és az árak alakulása között, amelyeket a dolgozat későbbi részeiben részletesen bemutatok. (www.officialdata.org, 2022) (Wallach, 2024)

A dolgozat célja, hogy feltárja az 1971-es események jelentőségét és bemutassa, miként befolyásolta a Nixon-sokk az inflációt, a lakásárakat, a béreket és a jövedelmi egyenlőtlenségek alakulását az Egyesült Államokban és világszerte. Arra keresem a választ, hogy mi okozhatta az 1971-es év drasztikus gazdasági változásait, hogyan hatottak ezek az események az inflációra, a lakásárakra és a bérekre, továbbá, hogy milyen gyors átalakulások zajlottak le az amerikai gazdaságban, amelyek végül a világgazdaságra is kihatottak. Ezen elemzés során vizsgálom, hogy a Nixon-sokk milyen hosszú távú hatásokat indított el, amelyek a mai gazdasági problémák gyökeréig is visszavezethetők.

Az 1971-es év nem csak történelmi érdekesség, abban az évben bekövetkezett gazdasági változások mély hatást gyakoroltak azokra a problémákra, amelyekkel a mai gazdaság is küzd. Az infláció, a lakásárak növekedése, a bérek stagnálása, valamint a pénzügyi piacok globalizációja mind visszavezethetők az akkori döntésekre.

Ennek érdekében dolgozatomban az alábbi kérdésekre keresem a választ:

- Hogyan járult hozzá a Nixon-sokk a bérstagnálás, az infláció és a lakásárak drasztikus változásaihoz?
- Milyen gazdasági és társadalmi folyamatokat indított el az 1971-es esemény, amelyek máig hatással vannak a globális gazdaságra?
- Hogyan befolyásolják az 1971-ben gyökerező gazdasági torzulások a mai társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségeket?
- Hogyan érzékelik ma az emberek az 1971-es események következményeit és milyen mértékben tudatosak ezekkel kapcsolatban?

2 Kutatási kérdések és hipotézisek

A bevezetőben felvázolt célkitűzések alapján az alábbiakban részletesen bemutatom a kutatási kérdéseket, a hozzájuk kapcsolódó hipotéziseket, valamint a vizsgálat során alkalmazott módszertant, amelyek az 1971-es év gazdasági eseményeinek mélyreható elemzéséhez szükségesek. Az itt megfogalmazott kutatási kérdések és hipotézisek célja, hogy megadják az elemzés fő irányvonalait, valamint segítsék a dolgozatban tárgyalt jelenségek és következmények közötti összefüggéseket, továbbá hosszú távú hatásait alátámasszam, különös tekintettel a mai gazdasági kihívásokkal való összefüggésekre.

2.1 Kutatási kérdések

Az 1971-es év eseményei és azon belül különösen a Nixon-sokk néven elhíresült döntés, alapjaiban változtatták meg az amerikai és a globális gazdaság szerkezetét. A következő kérdések a dolgozat elsődleges kérdései, melyek megfogalmazzák a dolgozat logikai keretét és irányt adnak a kutatás további részletezéséhez.

1. Mi volt az a jelentős esemény 1971-ben, amely drasztikus változásokat indított el az infláció, a lakásárak és a bérek alakulásában?
2. Milyen okok vezettek az amerikai gazdaság gyors átalakulásához és miként hatott ez a világgazdaságra?
3. Hogyan viszonyulnak az emberek az 1971-es események hosszú távú gazdasági hatásaihoz és mennyire vannak tisztában annak következményeivel?

2.2 Hipotézisek

A bevezetőben felvetett általános kérdések adják a dolgozat alapvető irányvonalát, míg azok részletes kidolgozását az alábbi kutatási kérdések és hipotézisek biztosítják. Az 1971-es gazdasági fordulópont jelentőségének és hosszú távú hatásainak vizsgálata érdekében két hipotézist állítottam fel, amelyek összhangban vannak a Nixon-sokk történelmi fontosságával és annak mai gazdasági kihívásokra gyakorolt hatásával.

1. Első hipotézis: Az emberek jelentős része nincs tisztában az 1971-es Nixon-sokk történelmi fontosságával és annak hosszú távú hatásaival, amelyek a mai gazdasági kihívásokban is megmutatkoznak. E hipotézis arra világít rá, hogy a Nixon-sokk döntései és azok következményei nem mindenki számára átláthatók, ami befolyásolja a

gazdasági helyzetről alkotott nézeteket. Ennek ellenőrzésére kvantitatív kérdőíves kutatást végeztem, amely a válaszadók ismereteit és nézeteit méri fel az 1971-es eseményekkel kapcsolatban.

2. Második hipotézis: A Nixon-sokk hatásai különösen az infláció és a pénzügyi instabilitás szoros párhuzamba állíthatók a 2020-as évek gazdasági helyzetével. Ez a hipotézis azt feltételezi, hogy az 1971-es döntésekhez hasonló pénzügyi kihívásokkal néz szembe a világ napjainkban is. Az 1971-es fordulópontra elemzésével célom bemutatni, hogy a Nixon-sokk következményei hogyan hatottak a pénzügyi instabilitásra, az inflációra, valamint, hogy miként vonhatók le hasznos tanulságok ezekből a történelmi eseményekből a jelenlegi gazdaságpolitikai döntések számára.

2.3 Módszertan

Ezeknek a hipotéziseknek a vizsgálatára két módszertani eszközt alkalmazok:

- Statisztikai elemzések: Az 1971-es gazdasági változások számszerűsítésére gazdasági mutatókat, inflációs adatokat és jövedelemszint elemzéseket használok fel. Ez lehetőséget ad az infláció, a lakásárak és a bérek alakulásának összehasonlítására az 1971 előtti és utáni időszakok között, akár napjainkban is, továbbá lehetővé teszi az események hatásának mérését.
- Kvantitatív kérdőíves kutatás: A kérdőíves kutatás a hipotézisek vizsgálatára szolgál, feltárva a válaszadók gazdasági tájékozottságát és a Nixon-sokk eseményeiről alkotott nézeteit. Ezzel párhuzamosan lehetőséget biztosít annak vizsgálatára is, hogy az 1971-es események mennyire befolyásolják az emberek jelenlegi gazdasági helyzetről alkotott véleményét és pénzügyi tudatosságukat.

A kutatás ezen módszertani megközelítései lehetővé tették az 1971-es fordulópontra történelmi jelentőségének és jelenkori hatásainak vizsgálatát. Ezáltal átfogó képet nyújtottak a Nixon-sokk hosszú távú következményeiről, valamint azok párhuzamairól a 21. század gazdasági kihívásaival.

Ezzel a kutatással célom, hogy az 1971-es gazdasági fordulat hosszú távú hatásait alátámasszam, különös tekintettel a mai gazdasági kihívásokkal való összefüggésekre.

3 Történelmi kontextus és az 1971-es gazdasági fordulópon elemzése

Az 1971-es gazdasági fordulópon mögött az egyik legjelentősebb esemény, amely az amerikai és globális gazdaságot gyökeresen átalakította, a Nixon-sokk volt. Ez a döntés nemcsak az Egyesült Államok gazdaságát, hanem az egész világgazdaságot érintette. Ebben a részben részletesen elemzem, mi is volt pontosan a Nixon-sokk, milyen gazdasági lépéseket jelentett és mindez hogyan változtatta meg az addigi nemzetközi pénzügyi rendszert.

Ahhoz, hogy megértsük, mi vezetett az 1971-es év fordulópontjához, érdemes visszatekinteni a második világháború utáni időszakra. A hidegháború sok nemzetközi feszültséggel járó korszak volt 1947 és 1991 között, amelyet a két szuperhatalom, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti folytonos rivalizálás jellemzett. Ebben az időszakban jelentős technológiai fejlődésen ment át az egész világ, legfőképp az űrkutatás okozta verseny miatt. Az Egyesült Államok gazdasági nagyhatalom maradt továbbra is, a világ ipari termelésének közel felét adta. Bár az USA a második világháború után globális gazdasági hatalomként stabilizálódott, már ekkor is megjelentek olyan jelek, amelyek későbbi gazdasági problémákra utaltak. Ilyenek voltak például: (Wikipédia, 2024)

1. A hidegháború költségei: Ezen kiadások, különösen a vietnámi háború költsége, óriási terhet rótt az Egyesült Államokra, mind költségvetésben, mind társadalmi szempontból. Akkoriban a vietnámi háború becsült költségei érték a 135 milliárd amerikai dollárt, ami akkor egy rendkívül kimagasló összegnek számított, ez a mai infláció figyelembevételével még sokkal magasabb lenne. Ebben az időszakban a kialakult verseny miatt, jelentős költségeket vont el más területen lévő fejlesztésekről és az állandó hidegháborús költségek az inflációt számottevően növelték. A költségek fedezéséhez különböző adókat vezettek be, amik leginkább a közép és munkásosztályt sújtották. (MTI, 2013)
2. Az aranytartalékok csökkenése: Az aranytartalékok és a kibányászás üteme elkezdett csökkeni, ezért az amerikai dollár nemzetközi helyzete nyomás alá került.
3. Infláció: A fogyasztói árak lassan, de biztosan emelkedtek, ami előrevetítette az infláció későbbi robbanását.

Ezek a problémák egyre nagyobb nyomást gyakoroltak az Egyesült Államok gazdaságára és az akkori események alapvetően alakították át a mai gazdaságot is. Bár több mint öt évtized telt el azóta, az infláció, a lakások növekedése és a bérek stagnálása olyan problémák, amelyek ma is aktuálisak. Tehát az 1971-ben bekövetkezett gazdasági változások nem csak egy adott történelmi korszak problémáira reflektálnak, hanem meghatározó szerepet játszanak a jelenben is. Többek között értem ezalatt az:

1. Infláció és a pénzügyi instabilitást: Az 1971-es eseményeket követő években az infláció jelentős mértékben nőtt és az amerikai gazdaság hosszú évekig küzdött a pénz értékvesztésének kontrollálásával. Az infláció az USA-ban és világszerte újra komoly gazdasági problémát jelent, ami visszavezethető az 1971-es döntések hosszú távú hatásaira. Az infláció kezelésére a központi bankok a pénzkínálat szigorításával próbáltak válaszolni, egy új világrend részeként, amit a lebegő árfolyamok uraltak. Napjainkban, az infláció elleni küzdelem ismét kulcsfontosságúvá vált.
2. Lakások növekedését és elérhetőségét: A lakások 1970-es évek és napjaink ingatlanpiaci problémái is. Ebben az időszakban az infláció növekedése mellett a lakások is drámaian megemelkedtek, különösen az USA-ban. Az emberek nehezebben engedhették meg maguknak, hogy saját lakást vásároljanak, mivel a bérek nem követték az árak növekedését. Ezzel a problémával manapság hatványozottan szembesülnek az emberek, kifejezetten a nagyvárosokban. Az ingatlanpiac szinte világszerte a megfizethetlenség kérdésével küzd, amit részben az 1971-es évek strukturális változásai alapoztak meg. 1971 után a hitelpiacok egyre fontosabb szerepet kaptak, mivel a gazdaságok új finanszírozási modellekre váltottak. Ma az alacsony kamatlábak és a könnyen elérhető hitelek vezetnek a lakások további növekedéséhez. Az ingatlanpiaci buborékok kialakulása, amely különösen a 2008-as pénzügyi válság idején vált látványossá, szintén részben visszavezethető az 1971-es évek utáni pénzügyi liberalizációra.
3. Bérek és jövedelem egyenlőtlenségeket: Az 1970-es években kezdődő tendencia, hogy a bérek növekedése nem tartott lépést a termelékenység emelkedésével, napjainkban is folytatódik. A dolgozók vásárlóereje csökkent, miközben a vállalati profitok növekedtek. Az USA-ban és más országokban is egyre nagyobb a jövedelmi szakadék. 1971 előtt az amerikai középosztály folyamatosan bővült, de ezt követően elkezdődött

egy fokozatos csökkenés. Ma sok közgazdász ezt a tendenciát figyeli meg világszerte: a középosztály stagnál vagy csökken, miközben a leggazdagabbak még gazdagabbak lesznek.

3.1 Bretton Woods-i rendszer 1944-1971

A Bretton Woods-i rendszer 1944-ben jött létre a második világháború után, azzal a céllal, hogy megalapozza a nemzetközi pénzügyi stabilitást és elősegítse a világgazdasági növekedést. A Bretton Woods-i rendszer a második világháborút követően, a Bretton Woods-i konferencián megállapodott világgazdasági keretrendszerként jött létre, amely a világ vezető ipari hatalmainak kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatait szabályozta. Ez volt az első olyan történelmi példa, amelyben nemzetközi tárgyalások útján hoztak létre egy monetáris rendszert, amely független államok közötti pénzügyi viszonyokat szabályozott. A konferencián 44 szövetséges állam képviselői jutottak konszenzusra és aláírták a Bretton Woods-i Egyezményeket. Ezen megállapodások keretében hozták létre a Nemzetközi Valutaalapot (IMF), a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankot (IBRD, amely ma a Világbank-csoport öt szervezetének egyike) amely az új nemzetközi pénzügyi rend szabályainak betartatásáért és a globális pénzügyi stabilitás biztosításáért volt felelős. (www.hold.hu, 2021)

A nemzetközi gazdasági rendszer irányítása a második világháború után az Amerikai Egyesült Államokra hárult, amely a világ vezető gazdasági és katonai hatalmává vált. Az USA ipara gyorsan fejlődött, elkerülve a háború pusztításait, míg a fegyvereladásokból és kölcsönökből jelentős bevételekre tett szert. 1945-re az amerikai ipari termelés kétszerese volt a háború előtti időszaknak, miközben Európa és Ázsia romokban hevert. Az USA biztosította a világ tőkebefektetéseinek, ipari termelésének és exportjának legnagyobb részét. 1945-ben szintén ő adta a világ széntermelésének felét, kőolajtermelésének kétharmadát és a globális villamosenergia termelés közel felét. Az ország képes volt hajók, repülőgépek, járművek, fegyverek, különböző ipari gépek és vegyszerek tömeges gyártására. Ezeken túl a gazdasági és politikai dominanciáját tovább erősítette az a tény, hogy a világ aranykészleteinek 80%-át birtokolta, miközben katonai hatalmát az atombomba megléte is növelte. Ezen tények tudatában kijelenthető, hogy az USA fölénye vitathatatlan volt. (Wikipédia, wikipedia, 2024)

A Bretton Woods-ban az Amerikai Egyesült Államoknak volt a legnagyobb befolyása a tárgyalásokra és a többi ország küldöttjei kénytelenek voltak hozzá alkalmazkodni. A rendszer lényege az volt, hogy minden ország valutájának árfolyamát rögzítették az amerikai dollárhoz, míg az amerikai dollár árfolyama közvetlenül aranyfedezettel rendelkezett. Ez azt jelentette,

hogy bár a többi valuta közvetlenül nem volt aranyra váltható, azokat áttételesen mégis az aranyhoz kötötték a dolláron keresztül. Az Egyesült Államok garantálta, hogy a dollár aranyra váltható lesz egy fix árfolyamon, 35 dollár/uncia (egy uncia 31,1 gramm) arányban.

A rendszer működése megkövetelte, hogy minden ország feladja a monetáris politikai függetlenségét, mivel a jegybankok elsődleges feladata az árfolyam stabilitásának fenntartása lett. A valuták árfolyamát legfeljebb $\pm 1\%$ -os ingadozása volt megengedett és a jegybankok ezt az árfolyamot az amerikai dollár vásárlásával vagy eladásával tartották fenn. Mivel a dollár aranyhoz volt rögzítve, az amerikai valuta világszinten aranyfedezetű tartalékvalutaként funkcionált. Mindez stabil növekedést eredményezett a tagállamok között és az 1950-es és 1960-as évek gazdasági fellendülése nagyrészt a Bretton Woods-i rendszer stabilitására épült. Az országok kereskedelmi kapcsolatokat erősítettek és a globalizáció korai szakaszában ez a rendszer hatékonyan támogatta a nemzetközi gazdaság bővülését. (Tarján M., 2023)

A Bretton Woods-i rendszer a 60-as évek közepére 3 fő problémával szembesült működése során, amelyek végül megszűnéséhez vezettek.

1. Az első fő probléma a rendszerben rejlő aszimmetria volt: míg az amerikai dollár aranyhoz volt kötve, a többi ország valutája a dollárhoz, ami jelentős terheket rótt az Egyesült Államokra. A globális gazdasági növekedéshez egyre nagyobb mennyiségű dollárra volt szükség a nemzetközi kereskedelemben, ami arra kényszerítette az USA-t, hogy folyamatosan növelje a pénzkibocsátást. Ez viszont a dollár értékének csökkenéséhez vezetett, miközben az aranyfedezet nem tudott lépést tartani a kibocsátott dollárok mennyiségével.
2. A másik jelentős probléma az volt, hogy a rögzített árfolyamok nem tudtak alkalmazkodni a gazdasági változásokhoz. A globális gazdaság dinamikus növekedése és a különböző országok gazdasági teljesítménye közötti eltérések miatt a valuták rögzített árfolyamai egyre inkább fenntarthatatlanokká váltak. Az országok kénytelenek voltak nagy mennyiségű devizatartalékot felhalmozni, hogy megvédjék valutáikat a spekulációtól, ami nehézkessé és költségessé tette a rendszer működését.
3. A harmadik fő probléma az USA külkereskedelmi deficitje volt. A vietnámi háború miatti megnövekedett kiadások költségvetési hiányt és inflációt okoztak. A dollár iránti bizalom fokozatosan gyengült és egyre több ország követelte, hogy dollár tartalékjait aranyra váltsa. Ez az aranykészletek csökkenéséhez vezetett, amit a kitermelés üteme,

nem tudott tartani már. Éppen ezért a dollár aranyfedezete egyre inkább megkérdőjeleződött, mivel az amerikai kormány nem tudta garantálni, hogy minden külföldi követelés esetén aranyra váltja a dollárt. A globális bizalom megingott és ennek hatására több ország kezdte követelni dollárjainak aranyra váltását, amit az Egyesült Államok végül nem tudott teljesíteni.

A tapasztalat azt mutatta, hogy míg az újjáépítés során a rendszerszinten kiépített mechanizmus hasznos volt, addig a hatvanas évektől csak a kényszer tartotta azt össze. 1971-re a Bretton Woods-i rendszer súlyos válságba került és fenntarthatatlanná vált. Ezt követően elkerülhetetlenné vált az összeomlása, mivel az aranyra válthatóságot többé nem lehetett garantálni.

1971-ben Richard Nixon elnök történelmi jelentőségű bejelentést tett, amely később Nixon-sokk néven vált ismertté: felfüggesztette az amerikai dollár aranyra válthatóságát. Ez a döntés véget vetett a Bretton Woods-i rendszer alapját képező aranyfedezetnek és ezzel lényegében összeomlott a nemzetközi pénzügyi rend, amely évtizedekig meghatározta a világgazdaság működését. A dollár többé nem volt rögzítve az aranyhoz, ami arra kényszerítette a világot, hogy elhagyja a fix árfolyamokat. Ez egy új pénzügyi korszak kezdetét jelentette, ahol a piacok szabályozása lazábbá vált és a valuták értéke a kereslet-kínálat alapján változott. (Wikipédia, wikipedia, 2024) (Tarján M., 2023) (Fellegi, 2021)

3.2 Az aranyfedezet eltörlése és annak azonnali hatásai a dollárra

Az 1971. augusztus 15-én Richard Nixon amerikai elnök által meghozott döntés, amelyet később Nixon-sokként emlegettek, az egyik legdrasztikusabb gazdaságpolitikai intézkedés volt a 20. század második felében. Amint már fentebb írtam, Richard Nixon bejelentette, hogy az Egyesült Államok megszünteti a dollár átválthatóságát aranyra, ezzel véget vetve az 1944-ben kialakított Bretton Woods-i rendszer alapjainak. Nixon gazdaságpolitikai döntése radikális volt: az aranyfedezet megszüntetésével lényegében szabadon engedte a dollárt az arany értékéhez képest. Ennek a lépésnek az azonnali hatásai messzemenően érintették a globális pénzügyi rendszert, a dollár helyzetét és az amerikai gazdaságot.

Nixon döntésének következtében azonnal érezhetővé vált a globális átalakulás a dollárral szemben:

1. Dollár leértékelődése: Az aranyfedezet eltörlése után a dollár gyorsan leértékelődött a többi nemzetközi valutához képest. A rögzített árfolyam megszűnése lehetővé tette a

dollár szabad árfolyammozgását, amely azonnal jelentős mértékben a gyengüléséhez vezetett.

2. Infláció növekedése: Bár Nixon célja az infláció megfékezése volt, a dollár leértékelődése az áruk drágulását eredményezte, különösen az importcikkek esetében. Mindez rövid és hosszú távon is tovább növelte az inflációt.
3. Pénzügyi piacok reakciója: A pénzügyi piacok hevesen reagáltak a bejelentésre. A valuták árfolyama ingadozni kezdett, mivel a világ valutái elvesztették rögzített viszonyukat a dollárral. Ez elindította a globális pénzügyi piacok új korszakát, ahol a valuták árfolyama szabadon mozoghatott és a piac határozta meg az értéküket.
4. Globális gazdasági változások: A Nixon-sokk az egész világon érezhető volt. Az országoknak újra kellett gondolniuk gazdasági stratégiájukat, mivel már nem támaszkodhattak a stabil dollárhoz kötött rendszerekre. Az új lebegő árfolyamrendszer sokkal nagyobb pénzügyi volatilitást hozott magával. (Matus, 2024), (numizmatikamagyarorszag, 2023)

3.3 A dollár leértékelése és annak szerepe az infláció felgyorsításában

Nixon döntése szoros összefüggésben állt a dollár leértékelésével. Az aranyfedezet megszüntetése nemcsak a dollár stabilitását befolyásolta, hanem közvetlenül hozzájárult az infláció felgyorsulásához is, amely a következő évtizedek gazdasági politikáját is formálta. Mivel nem volt már rögzített aranyfedezet, a piaci szereplők a kereslet és kínálat alapján határozták meg a dollár értékét. A legnagyobb devizák, mint a német márka és a japán jen, folyamatosan erősödtek a dollárral szemben. E kezdeti időszakban a dollár gyors értékvesztése volt tapasztalható, az első hónapokban 10-15%-kal gyengült, ami jelentősen rengette meg az amerikai gazdaságot.

A leértékelődés óriási hatással volt az inflációra, a kialakult helyzet azt eredményezte, hogy az importált áruk ára megemelkedett. Ez a növekedés az inflációs rátát jelentősen növelte, mivel a fogyasztók számára a termékek drágultak. Az infláció felgyorsulásához hozzájárult az is, hogy a hazai termelők is szembesültek a növekvő költségekkel. A gyártók, akik nyersanyagokat importáltak, kénytelenek voltak emelni az áraikat a költségek növekedése miatt és áthárították

ezt a felhasználókra. Az 1970-es évek elejére a megélhetési költségek drámai módon megnöttek. Az infláció 1974-re elérte a 12,3%-ot, ami széleskörű társadalmi és politikai feszültségekhez vezetett. Mindez azt eredményezte, hogy a kamatlábakat megemelték a pénzkínálat szűkítése érdekében, ami viszont lelassította a gazdasági növekedést. A magas kamatlábak következményeként a vállalkozások hitelfelvétele és a fogyasztói költségek csökkentek, ami végső soron jelentős mértékben kezdték visszahatni a gazdasági aktivitásra.

Az infláció és a megélhetési költségek emelkedése közvetlen hatással volt a bérekre is. A munkavállalók béreinek növekedése nem tartotta a lépést az inflációval. Bár a munkáltatók emelni próbálták a béreket, a gazdasági környezet instabilitása miatt sok esetben ez nem volt fenntartható. A bérek reálértéke, tehát az inflációval korrigált érték, csökkent, ami a dolgozók vásárlóerejének gyengülését eredményezte. Mindez egy szakadékot generált az infláció és a bérek között, ami számos feszültséget generált társadalmi szinten is és óriás bérharcok keletkeztek számos iparágban.

Ennek következtében az ingatlanárak is kezdtek az egekbe szökni, miután a megnövekedett költségek, valamint az építési anyagok áremelkedése és a bérharcok okozta plusz költségek miatt a lakások építési költségei is nőttek, ami a végfelhasználók számára drágább lakásokat eredményezett. Mindezt tovább nehezítette a kamatlábak emelése is. A magasabb kamatok azonban a jelzáloghitelek költségeit is növelték, ami tovább súlyosbította a lakásvásárlás nehézségét, ezzel jelentős problémát kialakítva a középosztály számára. A dollár leértékelődése és az infláció felgyorsulása nemcsak az amerikai gazdaságra, hanem a globális pénzügyi rendszerre is hosszú távú hatást gyakorolt, amelynek következményei a mai gazdasági kihívásokban is megmutatkoznak. (Matus, 2024)

3.4 1973-as olajválság és stagfláció

Azt már tisztáztam az előző fejezetekben, hogy Nixon döntése milyen jelentős mértékben befolyásolta a dollár leértékelődését és milyen szintű inflációhoz vezetett. Ezt próbálták fékezni különböző politikai döntésekkel, mint pl. ár és bérkontrollal, de ezek kizárólag tüneti kezelésként szolgáltak, az inflációs spirált közel sem tudták fékezni.

Mindezt tovább súlyosbította az 1973 őszi kirobbant olajválság. Ennek kiváltó oka az volt, hogy 1973 október 6-án Egyiptom és Szíria katonai támadást indított Izrael ellen, de az izraeli hadsereg többek között az Egyesült Államok támogatásának is köszönhetően hamar fölénybe került. Erre válaszul a Perzsa-öböl hat olajtermelő országa úgy döntött a jóm kippúri háború

fejleményeire reagálva, hogy 70%-kal megemeli a szaúdi nyersolaj árát és röviddel ezután a Kőolaj-exportáló Országok Szervezete (OPEC) bojkottot hirdetett az Izraelt támogató államok ellen. Emellett bejelentették, hogy fokozatosan csökkentik az olajtermelést mindaddig, amíg Izrael vissza nem vonul az 1967-es háborúban elfoglalt területekről. Az embargót később több országra is kiterjesztették és a decemberben tartott teheráni konferencián a részt vevő gazdasági miniszterek újabb, 130%-os áremelésről döntöttek, ami egy hordó olaj árát 12 dollárra növelte, így rövid időn belül az ár 400%-os emelkedését jelentette a világ számára.

Ez a hirtelen energiaár növekedés komoly gazdasági zavarokat idézett elő, hiszen az energia alapvető szerepet játszik az ipari termelésben és a fogyasztási költségekben. Az olajárak megugrása világszerte növelte az inflációt, miközben a gazdasági növekedés lelassult, ami egy új jelenséget hozott létre: a stagflációt.

A stagfláció kifejezés egyaránt utal a stagnáló gazdasági növekedésre és a magas inflációra, amely egyszerre sújtotta az amerikai gazdaságot az olajválság után. Ez egy olyan gazdasági helyzet, amely különösen nehezen kezelhető, mivel a hagyományos gazdaságpolitikai eszközök, mint például a monetáris politika szigorítása az infláció megfékezésére általában a gazdasági növekedés további lassulásához vezetnek.

Az infláció gyors növekedése az olajválság hatására, valamint a Nixon-sokk által kiváltott monetáris bizonytalanság közös kombinációja tovább súlyosbította a helyzetet. A központi bankok, különösen az amerikai Federal Reserve, nehéz helyzetben találták magukat, mert az 1970-80-as évek fordulóján 10 százalék fölötti volt az infláció, a GDP alig nőtt, néhány évben vissza is esett, a munkanélküliség pedig 10 százalékhoz közelített. (Tarján M., rubicon, 2023), (Sztojcssev, 2022), (federalreservehistory, 2024)

Tehát kijelenthető, hogy az 1973-as olajválság és az azt követő stagfláció szoros összefüggésben állt a Nixon-sokkal. A Nixon-sokk megalapozta a magas inflációt és a monetáris bizonytalanságot, amelyet tovább súlyosbított az olajárrobbanás. A gazdasági növekedés lelassult és a munkanélküliség növekedett, miközben az infláció is magas maradt, ami a stagfláció klasszikus példáját adta. Mindez begyűrűzött a világ minden részére és globális problémákat okozott, melynek hatásai a mai napig érezhetőek.

4 Kutatás bemutatása

Ebben a fejezetben bemutatom a kutatás módszertani alapjait, az elemzéshez felhasznált adatokat és az eredményeket, amelyek az 1971-es Nixon-sokk gazdasági hatásait vizsgálják. A dolgozat eddigi részeiben már megismertük azokat a történelmi és gazdasági körülményeket, amelyek előrevetítették az amerikai és világgazdaság ezen jelentős fordulópontját. Most, a kutatás eredményeire támaszkodva, célom bemutatni, hogyan változtak meg az inflációs ráták, a lakásárak, a bérek és a jövedelmi egyenlőtlenségek mutatói 1971 előtt és után. A kutatás az online kérdőív eredményeire, valamint az 1971-es és a 2020-as évek gazdasági mutatóinak statisztikai elemzésére épül. Az elemzés célja nemcsak az emberek gazdasági tudatosságának felmérése, hanem annak bemutatása, hogy a Nixon-sokk által elindított folyamatok miként gyakorolnak hatást a mai gazdaságra is.

A kutatás középpontjában a Nixon-sokk hatásainak feltárása áll, amely két kulcsfontosságú állításra épül. Első hipotézisem szerint az emberek többsége nem rendelkezik átfogó ismeretekkel a Nixon-sokk történéseiről és azok hosszú távú gazdasági hatásairól, amelyek a mai globális gazdaságban is visszatükröződnek, különösen az infláció, a lakásárak emelkedése és a pénzügyi instabilitás tekintetében. Második hipotézisem alapján az 1971-es események, különös tekintettel az inflációra és az aranyfedezet megszűnésére, szoros párhuzamot mutatnak a 2020-as évek gazdasági instabilitásával és hasonló gazdasági nyomást eredményeztek mindkét időszakban. A kutatás célja, hogy feltárja ezeket az összefüggéseket és rávilágítson a Nixon-sokk mai gazdasági kihívásokra gyakorolt hatásának jelentőségére.

1. Hipotézis: Az emberek többsége nincs tisztában a Nixon-sokk jelentőségével és annak hosszú távú gazdasági hatásaival, amelyek a mai globális gazdasági folyamatokban is érezhetők.
2. Hipotézis: A Nixon-sokk 1971-es gazdasági hatásai párhuzamba állíthatók a 2020-as évek gazdasági instabilitásával és hasonlóan súlyos inflációs nyomás uralkodott mindkét időszakban.

Ezek a hipotézisek nemcsak a Nixon-sokk történelmi jelentőségének ismereteit vizsgálják, hanem arra is rávilágítanak, hogy az akkori események miként formálták a mai gazdasági folyamatokat. A kutatás célja, hogy feltárja a történelmi események és a jelenlegi kihívások közötti összefüggéseket, valamint alapot adjon a dolgozat későbbi konkrét gazdaságpolitikai javaslataihoz.

4.1 Kutatási módszertan

Ahhoz, hogy ezeket a hipotéziseket megvizsgáljam, különböző módszertani eszközöket alkalmaztam. Először végeztem egy komparatív elemzést, amelyben különböző gazdasági mutatók alapján összehasonlítottam az 1971-es és a 2020-as évek gazdasági környezetét. Ez az összehasonlító elemzés segíti a hipotézisek vizsgálatát azáltal, hogy bemutatja a két korszak közötti hasonlóságokat és különbségeket, alátámasztva az inflációs nyomás és a pénzügyi instabilitás párhuzamait és gyökereit.

Továbbá készítettem egy kvantitatív kérdőívet, amelyben a megkérdezettek ismereteit mértem fel a Nixon-sokk kapcsolatban, valamint vizsgáltam, hogyan látják a mai gazdasági helyzetet. A kérdőív célja az volt, hogy adatokat gyűjtsek arról, milyen mértékben ismerik az emberek a Nixon-sokk jelentőségét és hogy felismerik-e annak hosszú távú gazdasági hatásait, például az inflációs folyamatokat és a lakásárak emelkedését. A kérdőív többek között olyan kérdéseket tartalmazott, amelyek a Nixon-sokk hosszú távú hatásainak megítélését és a mai gazdasági helyzettel való párhuzamok felismerését vizsgálták. A következő részekben bemutatom az így nyert eredményeket, amelyek nemcsak a kutatás fő állításait és következtetéseit támasztják alá, hanem alapot nyújtanak a helyes gazdaságpolitikai meglátások gyakorlati alkalmazásához is, melyeket a dolgozat végén fejtek ki.

4.2 Eredmények és elemzés

Az elemzés eredményei az 1971-es Nixon-sokk gazdasági következményeinek széleskörű hatásait tükrözik, amelyek jól érzékelhetők az infláció, a lakásárak és a jövedelmi egyenlőtlenségek alakulásában. A statisztikai ábrák és grafikonok révén közvetlenül látható az 1971 előtti és utáni trendek eltérései, minden egyes ábrához részletes magyarázatot adtam, amely rávilágít az adatok mögötti folyamatokra és azok összefüggéseire. Az eredmények részletes bemutatása során reflektálok a két hipotézisre is és elemzem, hogyan kapcsolódnak az 1971-es események a mai globális gazdasági helyzet kihívásaihoz, különös tekintettel az inflációs nyomásra és a jövedelmi egyenlőtlenségekre.

A kutatás összegzett eredményei végső soron segítenek rávilágítani az 1971-es gazdasági döntések és a mai gazdasági problémák közötti szoros összefüggésekre, amelyek a dolgozat céljainak eléréséhez nyújtanak alapot. Az eredmények elemzése során bemutatom, hogyan kapcsolódik a válaszadók gazdasági tudatossága az általuk megosztott véleményekhez, valamint hogyan értékeli a jelenlegi gazdasági helyzetet. Az elemzés arra is rávilágít, hogy a

gazdasági történelmi tudás hiánya miként befolyásolhatja az emberek nézőpontját. Bár a kutatás nem a részletes statisztikai összehasonlításra fókuszált, az eredmények rámutatnak az 1971-es gazdasági döntések hosszú távú hatásaira, amelyek releváns tanulságokkal szolgálhatnak a jelenlegi gazdaságpolitikai helyzetben. Ez a megállapítás nemcsak a közvélemény, hanem a gazdaságpolitikai döntéshozatal szempontjából is releváns. Az alábbiakban részletesen bemutatom, hogy az infláció, a lakásárak és a jövedelmi egyenlőtlenségek mutatói hogyan tükrözik az 1971-es gazdasági döntések hosszú távú hatásait.

4.3 Gazdasági változások tükröződése 1971-ben

Az 1971-es év a gazdasági mutatók jelentős változásait hozta, amelyek világosan láthatók az infláció, a lakásárak, a bérek és a foglalkoztatottsági statisztikák alakulásában. Ebben a részben ezeket a változásokat részletesen elemzem, különböző statisztikai adatokkal és grafikonokkal illusztrálva, amelyek megmutatják, hogyan indult el az addigi viszonylagos gazdasági stabilitásból egy teljesen új irányba az Amerikai Egyesült Államok. Az adatok bemutatásával célom, hogy jobban megértsük a Nixon-sokk hatásait, nemcsak az USA, hanem a globális gazdasági folyamatok tükrében is, amelyek a mai gazdasági kihívások alapjait is adják.

1. Az alábbi grafikon (1. ábra) bemutatja, hogy az amerikai háztartások számára az otthonteremtés az 1970-es évekig átlagosan 2,5 évnnyi jövedelemből megvalósítható volt. Azonban a gazdasági változások hatására ez az időszak drasztikusan növekedett és a 2000-es években már 7 évre emelkedett ez a szám és mindez azóta is magas szinten stagnál. Ez a tendencia különösen az 1971-es gazdasági fordulat után vált meghatározóvá és 2024-re egy európai nagyvárosban még látványosabb emelkedést mutat, ami miatt a fiatalok világszerte egyre nehezebben jutnak saját lakáshoz. (Meisel, 2023)

1. ábra
Mennyi ideig tartott megtakarítani egy ház árát?

How Long Does it Take to Save for a House?

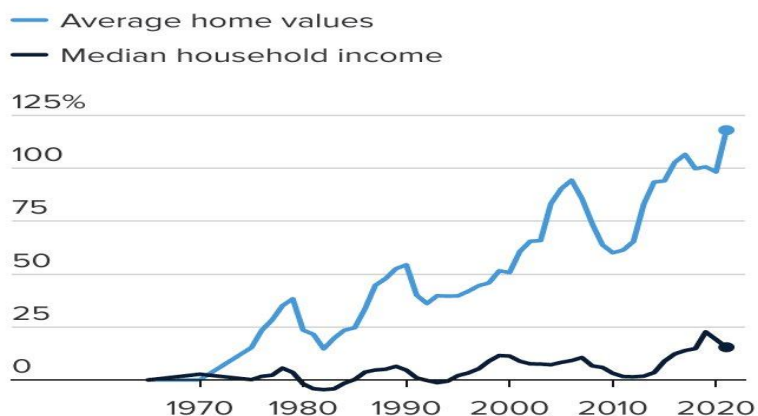

Forrás: <https://stefansboersenblog.com/2023/03/19/aktuelle-bankenkrise/>

2. Az alábbi statisztika (2. ábra) azt mutatja meg, hogy hogyan változott az amerikai lakóingatlanok értéke, szembe állítva a háztartások medián jövedelmével. Jól látható világoskékkel, hogy az ingatlanok értéke milyen mértékben emelkedett az elmúlt 50 évben, viszont az egy háztartásban élők jövedelme roppant csekély mértékben. Ez az aránytalanság jól szemlélteti az ingatlanpiaci buborékok kialakulását és azt, hogy a jövedelmek nem tudták követni az ingatlanárak ugrásszerű növekedését, különösen az 1970-es évek gazdasági fordulópontja után. (McKee, 2023)

2. ábra
Lakóingatlanok értéke a medián jövedelemhez viszonyítva

Growth in U.S. home values outpaces that of incomes

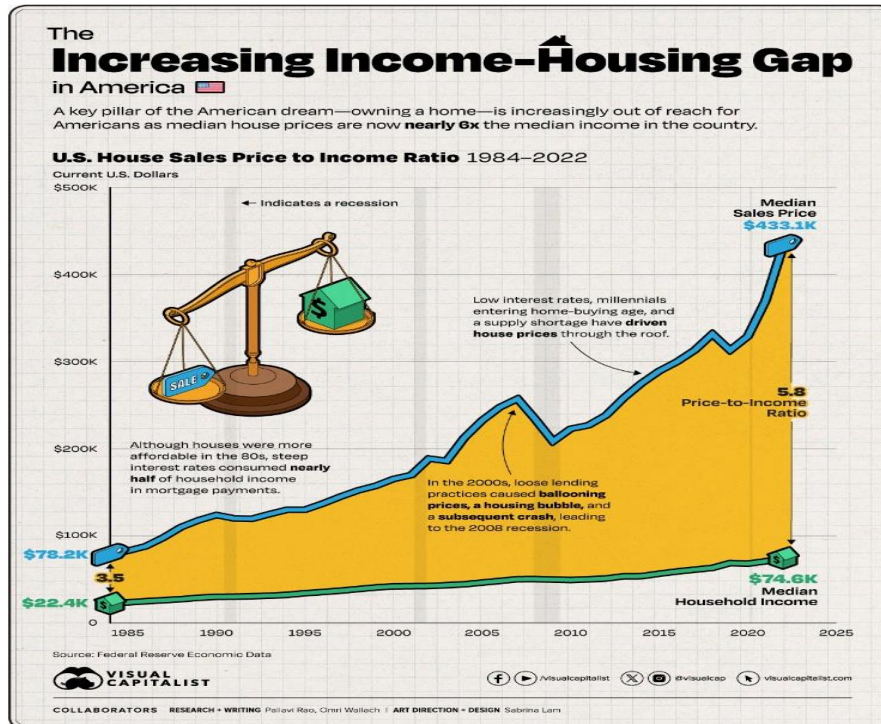
Source: Real Estate Witch analysis of U.S. Census Bureau data

Forrás: <https://www.mckee-realestate.com/new-blog-1>

3. Az alábbi mutató (3. ábra) is arra reflektál, hogy az amerikai medián éves jövedelem már közel hatszorosát éri egy lakóingatlan. Ez jól szemlélteti az ingatlanárak és a jövedelmek közötti egyensúly felborulását, valamint a magas infláció és az ingatlanpiaci torzulások hatásait az amerikai gazdaságra. Ezen felül az is látható, hogy a 2000-es években a laza hitelkiadási gyakorlatok, az ingatlanpiaci buborék kialakulása és az azt követő 2008-as gazdasági válság milyen hatással voltak az árak alakulására. (Omri, 2024)

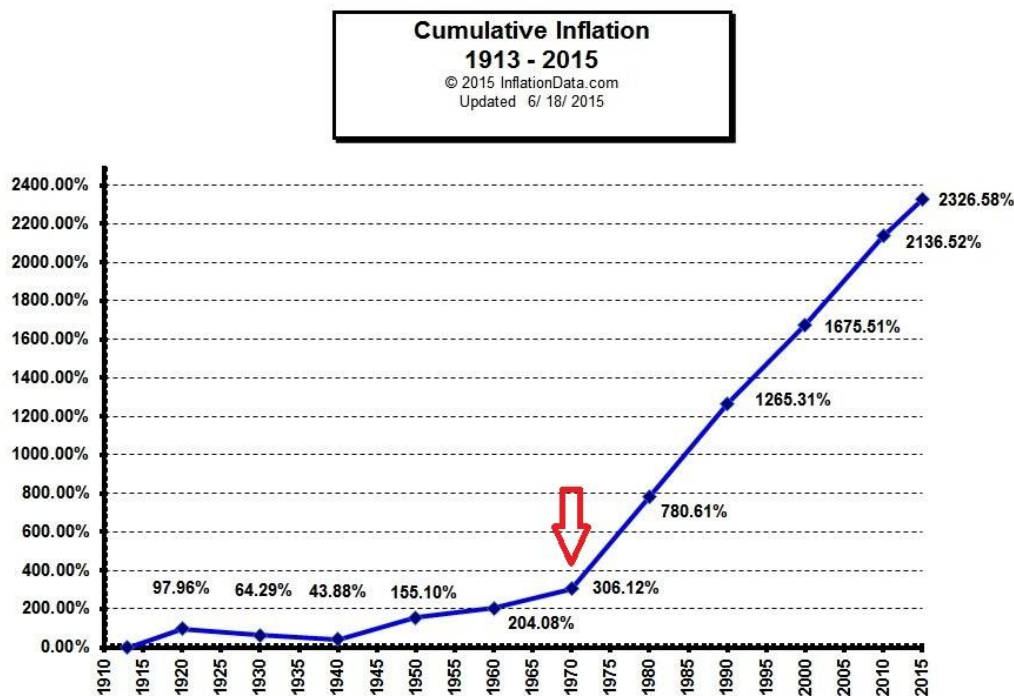
3. ábra Lakóingatlan és jövedelem emelkedése

Forrás: https://www.linkedin.com/posts/alan-langton-15253a23_in-line-with-many-other-developed-economies-activity-7172536288745631744-JZDx

- Amíg az emberek fizetései csekély mértékben emelkedtek, addig az ingatlanárak és legfőképp az infláció viszont drasztikus mértékben nőtt meg. Az infláció külön is egy jól mérhető szám, nem kell példákkal bemutatni. Az alábbi diagram (4. ábra) a kumulált infláció, tehát az összesített infláció mértékét és kíméletlen emelkedését mutatja 1913-tól 2015-ig. Az 1971-es év kiugró értéke különösen fontos, hiszen ez az az időszak, amikor az infláció hirtelen ugrásszerű növekedésnek indult, ami a Nixon-sokk, közvetlen következménye. Ez a fordulat máig érezhető hatással van a jelenlegi világgazdaságra. (Fogle, 2022)

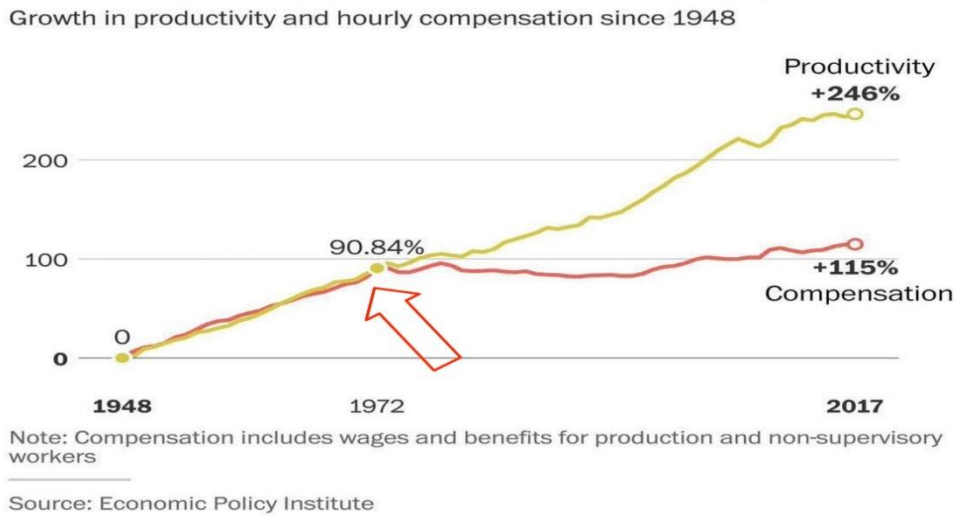
4. ábra
Kumulált infláció alakulása

Forrás: <https://churnkey.co/blog/the-founders-guide-to-inflation/>

5. Ezen gondolatmenet alapján térek át az ország produktivitására is, ami már társadalmi feszültségekhez is vezetett a későbbiekben. Jól látható, az alábbi képen (5. ábra), hogy gazdasági produktivitás 246%-kal emelkedett, ami annyit jelent, hogy közel 2,5-szer nagyobb termelést ért el az ország 2017-ben, mint 1948-ban. Ezzel szemben a bérek és egyéb juttatások összesített növekedése mindössze 115% volt. A diagramon jól látható, hogy a két érték között minimális eltérések voltak kezdetben és az összesített juttatások értéke 1971-ben már majdnem 91% volt. Tehát a termelés a 2,5 szerezére emelkedett, míg a fizetések szinte alig nőttek. Ebből kifolyólag kijelenthető, hogy a gazdaság sokkal hatékonyabban működik, csupán az átlag középosztály nem részesül belőle és az előbb bemutatott hatalmas infláció, tovább csökkenti a pénzük reálértékét. Az előbb bemutatott inflációval párosulva ez a folyamat tovább csökkentette a középosztály vásárlóerejét, hozzájárulva a társadalmi feszültségek növekedéséhez és az elszegényedéshez. (Heppner, 2022)

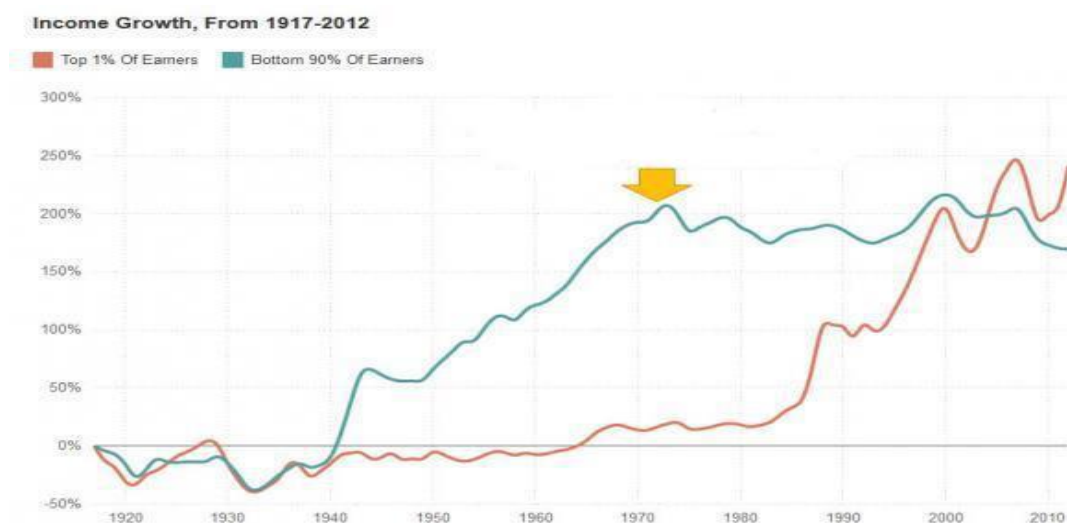
5. ábra
Gazdasági produktivitás és a juttatások mértéke

Forrás: <https://www.2120insights.com/p/wtf-happened-in-1971>

6. Az alábbi társadalmi problémát hangsúlyozza a következő ábra (6. ábra), amely bemutatja, hogy a felső 1% jövedelme, illetve az alsó 90% jövedelme hogyan viszonyul egymáshoz és növekedett az elmúlt közel 100 évben. Az ábrán jól látható, hogy a felső 1% jövedelme a 1980-as évektől kezdve robbanásszerű növekedésnek indult. Ezzel szemben az alsóbb osztályok jövedelme 1971 után nemhogy emelkedett volna, hanem stagnálni, majd helyenként csökkenni kezdett. Ez az ábra egyértelműen szemlélteti, hogy a jövedelmi különbségek drámai mértékben fokozódtak és a gazdasági növekedés hasznai egyre inkább a társadalom felső rétegeihez koncentráálódtak.

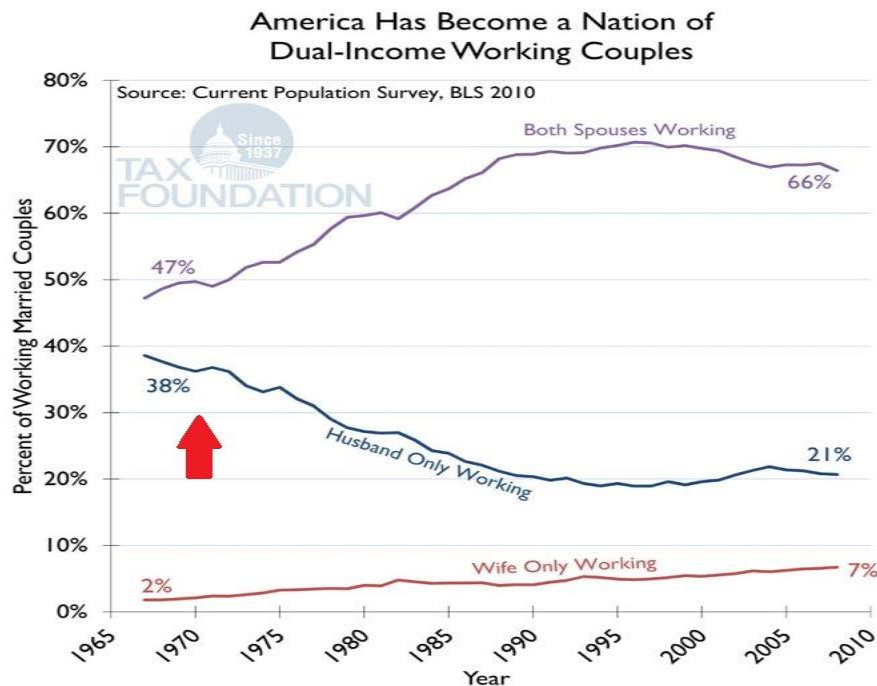
6. ábra
Felső és alsó réteg jövedelem változása

Forrás: <https://wtfhappenedin1971.com/>

7. A következő statisztika (7. ábra) azt mutatja meg, hogy az évtizedek során miként változott a munkavállalás a házastársi kapcsolatokban. Jól látható, hogy a 60-as években elkezdett emelkedni azoknak a házaspároknak a száma, ahol mindkét fél dolgozik, ugyanekkor természetes módon elkezdett csökkeni azoknak a száma, ahol kizárólag a férfi dolgozik a háztartásból. Ez az 1971-es időszak gazdasági változásaival is összefüggésbe hozható. Konzekvenciaként levonható az alábbi diagramból, hogy ha mindkét fél dolgozik egy háztartásban a gazdaság jobban teljesít, de a háztartás által termelt pénz mégsem versenyképes az inflációval és az ingatlanárak drágulásával. Ez a középosztály számára stagnáló, de leginkább máig tartó csökkenő életszínvonalat eredményezett, miközben a felső osztály gazdagodása tovább erősödött.

7. ábra
Munkavállalói átalakulás

Forrás: <https://wtfhappenedin1971.com/>

Összegzésképp tehát elmondható, hogy az 1971-es év fordulópontra volt a világgazdaság történetében is. Az infláció drámai növekedése, a lakásárak emelkedése, a reálbérek stagnálása, valamint a foglalkoztatási szerkezet átalakulása mind azt jelzik, hogy az addigi gazdasági modellek egyensúlya megbomlott. A bemutatott statisztikai adatok alapján egyértelműen látható, hogy ezek a változások hosszú távú hatással voltak az amerikai és globális gazdaságra egyaránt. A vizsgált statisztikai adatok és folyamatok együttesen azt mutatják, hogy az 1971-es év gazdasági következményei nem csak történelmi szempontból fontosak, hanem a mai globális gazdasági rendszer alapjait is meghatározzák. Az infláció kezelése, mely az utóbbi években a COVID-19 járványnak és a gyorsan növekvő energiaáraknak köszönhetően máig tartó fokozódó gazdaságpolitikai kihívást jelent. Azonban a lakásárak és a bérek közötti egyensúlytalanság, amely 1971 után kezdett igazán felerősödni, ma is komoly társadalmi és gazdasági problémát jelent, különösen a megfizethető lakhatás terén. A társadalmi feszültségeket pedig fokozza a bérstagnálás, amely a középosztály gazdasági helyzetének romlásához, míg a felső osztály vagyoni gyarapodásához vezetett.

4.4 Kvantitív kérdőív elemzése

Kutatásom célja az volt, hogy feltárjam, milyen gazdasági ismeretekkel rendelkeznek a válaszadók, mennyire ismerik az 1971-es Nixon-sokk jelentőségét és hogyan viszonyulnak a jelenlegi gazdasági helyzetéhez. Az online kérdőívemet 87 fő töltötte ki, akik többsége 25 és 45 év közötti volt és a legtöbben középfokú végzettséggel rendelkeztek. A kérdéseket úgy állítottam össze, hogy zárt formátumuk mellett feleletválasztós és Likert-skála típusú kérdéseket is tartalmazzon a kérdőív. A kérdések célzottan vizsgálták a gazdasági tájékozottságot, a történelmi események ismeretét, valamint az infláció és a lakásárak érzékelését. A kutatás értékelése során különös figyelmet kapott a gazdasági történelmi tudás hiánya és az, hogy ez hogyan befolyásolja a válaszadók nézeteit a mai gazdasági problémák kapcsán. Ez a hiány nemcsak a pénzügyi döntéseikre, hanem a gazdaságpolitikai folyamatok értelmezésére is hatással lehet. A fejezetben először a demográfiai adatokat elemzem, majd rátérek a történelmi és gazdasági ismeretek vizsgálatára. Végül a válaszadók véleményeit összegezve elemzem, hogyan értékelik a jelenlegi gazdasági helyzetet. Úgy gondolom, hogy a gazdasági edukáció elengedhetetlen szerepet játszik abban, hogy az emberek jobban átlássák a gazdasági kihívások gyökereit és tudatosabb pénzügyi döntéseket hozzanak. Ezáltal remélem a kutatás eredményei nemcsak tudományos, hanem társadalmi szempontból is relevánsak lesznek.

Demográfiai adatok:

A kérdőív eredményeinek bemutatását először a demográfiai adatokkal kezdem, hiszen ezek fontos támpontot adnak a válaszadók háttérinformációiról és meghatározzák a kérdőív reprezentativitását. Összesen 87-en válaszoltak az általam feltett kérdésekre az online kérdőívben, melyből 52-en voltak nők és 35en férfiak, amely pont 60%-40%os eloszlást jelent. (8. ábra)

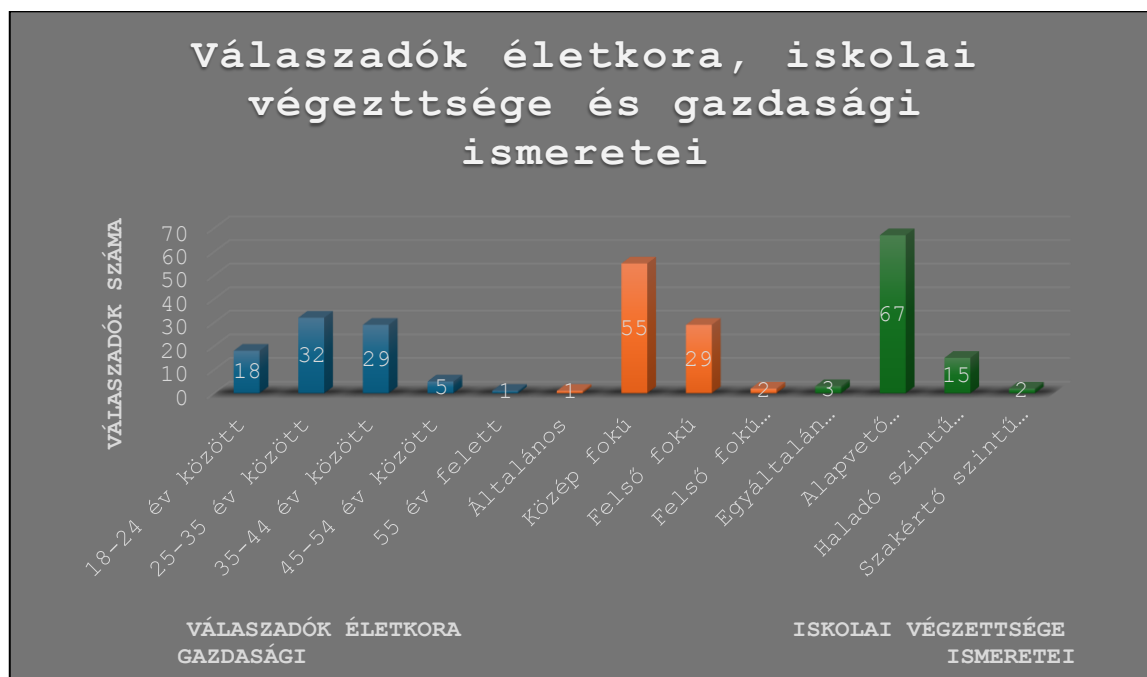
8. ábra
Nemek szerinti eloszlás

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Ezek után emelném ki a kitöltők életkorát, iskolai végzettségüket, valamint a gazdasági ismeretek szintjét, melyekre a későbbiekben visszatérek. Az alábbi ábra (9. ábra) jól mutatja, hogy a válaszadók jelentős többsége 25-45 év között volt és a legtöbb kitöltő középiskolai végzettséggel és alapvető gazdasági ismeretekkel rendelkezik saját bevallásuk szerint. Ezen a grafikonon igaz nem olvasható le, de a női válaszadók magasabb számban rendelkeztek felsőfokú végzettséggel.

9. ábra
Válaszadók életkora, iskolai végzettsége és gazdasági ismeretei

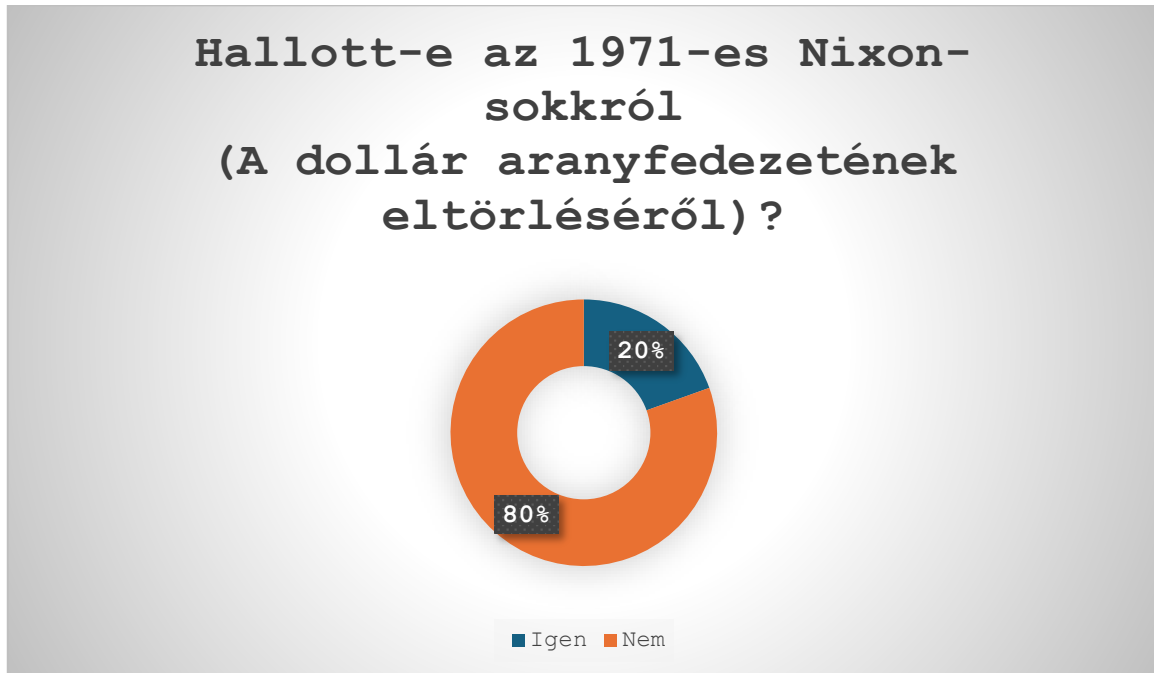
Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Történelmi és gazdasági ismeretek:

A kérdések következő csoportja a válaszadók történelmi és gazdasági ismereteire fókuszált, különös tekintettel az 1971-es Nixon-sokk ismereteire és ennek jelentőségeire. Ezek az eredmények fontos képet adnak a válaszadók pénzügyi tájékozottságáról és gazdaságtörténeti tudásáról.

Az alábbi diagram (10. ábra) azt mutatja, hogy a válaszadók jelentős része nem is hallott a Nixon-sokkról. A megkérdezett 87 ember közül mindössze 17-en nyilatkoztak úgy, hogy ismerik ezt a történelmi eseményt. Emiatt a következő kérdésekre (amelyek az esemény jelentőségére és annak a mai gazdaságra gyakorolt hatására vonatkoztak) a többség már nem tudott releváns válaszokat adni, miközben gazdasági ismereteiket alapvető szintűnek gondolták.

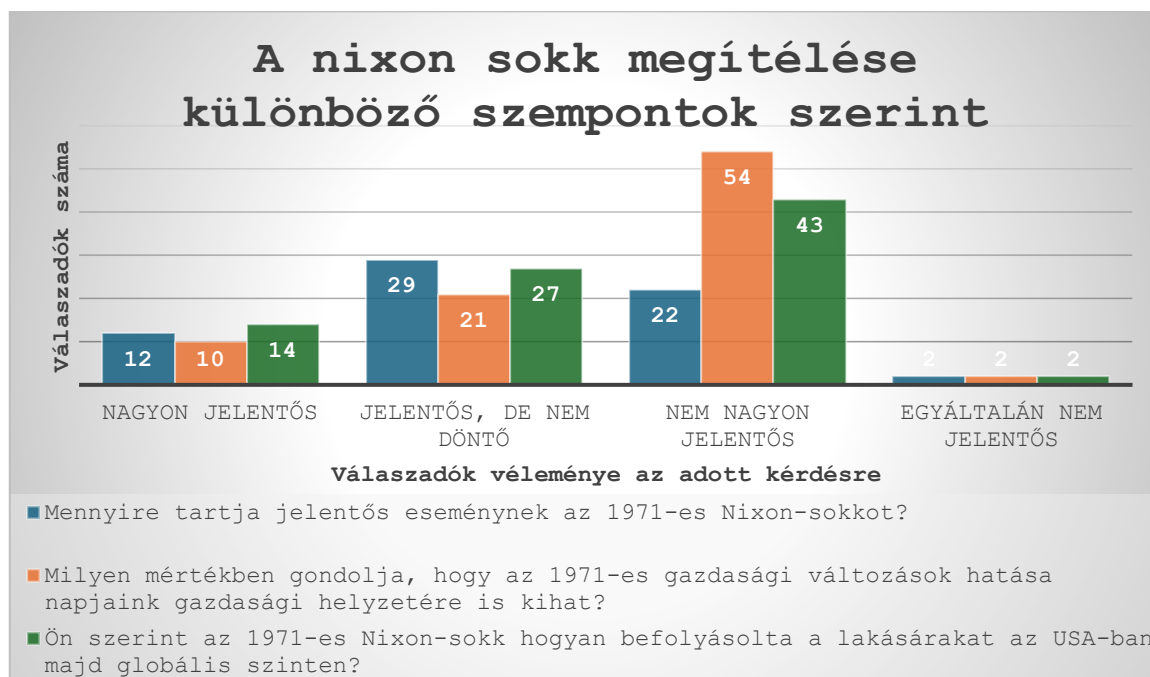
10. ábra
Nixon sokk létezése

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Az alábbi ábra (11. ábra), jól mutatja, hogy a válaszadóknak feltett kérdésekből, melyek kifejezetten a Nixon sokkra és annak következményeire utalnak az emberek 85%-a nem tudott helyes választ adni és mindössze 15% volt tisztában az esemény jelentőségével és annak következményeivel. Ez az eredmény arra utal, hogy a gazdasági történelmi ismeretek hiánya széles körben elterjedt, ami megnehezítheti a jelenlegi gazdasági kihívások, például az infláció megértését és kezelését. A gazdasági döntések és történések ismerete nélkül az emberek kevésbé képesek átlátni az inflációs spirál okait és következményeit, ami befolyásolhatja a rövid és hosszútávú pénzügyi döntéseiket.

11. ábra
Nixon sokk megítélése különböző szempontok szerint

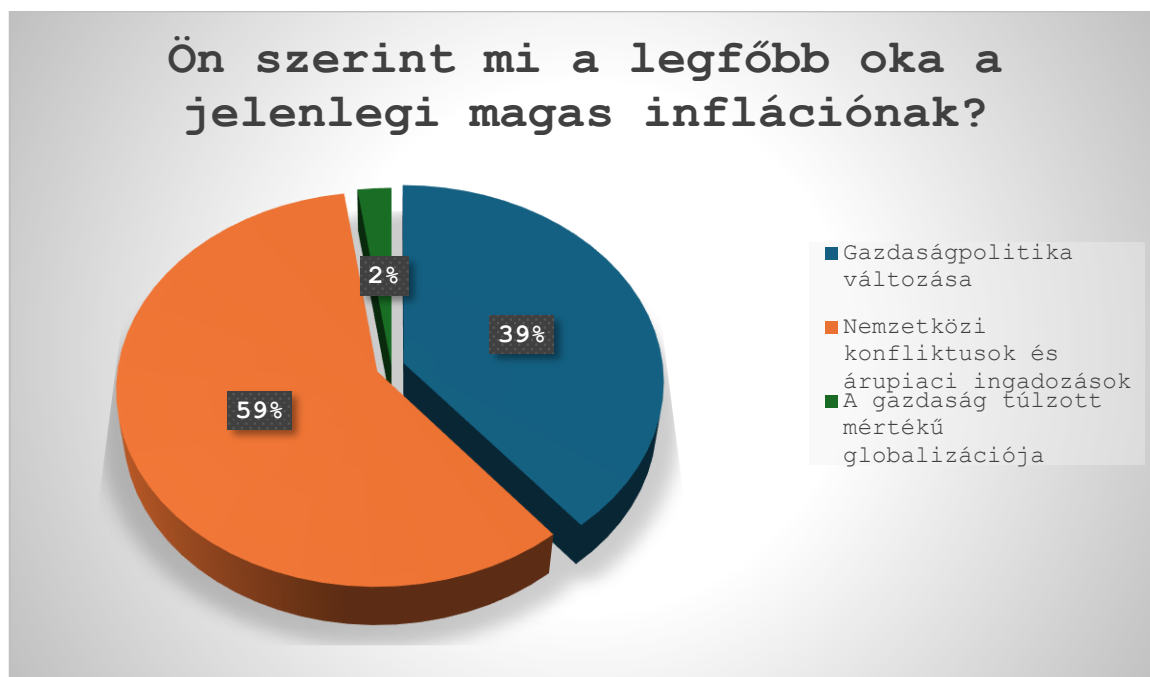
Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Jelenkori Gazdasági kérdések:

A következő részben a jelenlegi gazdasági kérdések megítélésére vonatkozó eredményeket elemzem, mivel a válaszadók inflációs érintettsége és a lakásárakra adott válaszaik segítenek megérteni, hogy a történelmi események ismerete és a gazdasági helyzet érzékelése között milyen összefüggés van.

Az alábbi ábra (12. ábra) jól mutatja, hogy válaszadók többsége, 59%-a úgy véli, hogy a jelenlegi magas infláció legfőbb oka a nemzetközi konfliktusok és árupiaci ingadozások. Ez azt jelzi, hogy sokan a globális eseményeket, például geopolitikai feszültségeket és a nyersanyagárak változásait tartják felelősnek az infláció növekedéséért. A válaszadók 39%-a szerint a gazdaságpolitika változása a fő ok. Ez azt mutatja, hogy jelentős arányban vannak azok, akik a kormányzati döntésekben, például a monetáris és fiskális politika módosításaiban látják az infláció növekedésének hátterét. Mindössze 2% gondolja úgy, hogy a gazdaság túlzott mértékű globalizációja a legfőbb ok.

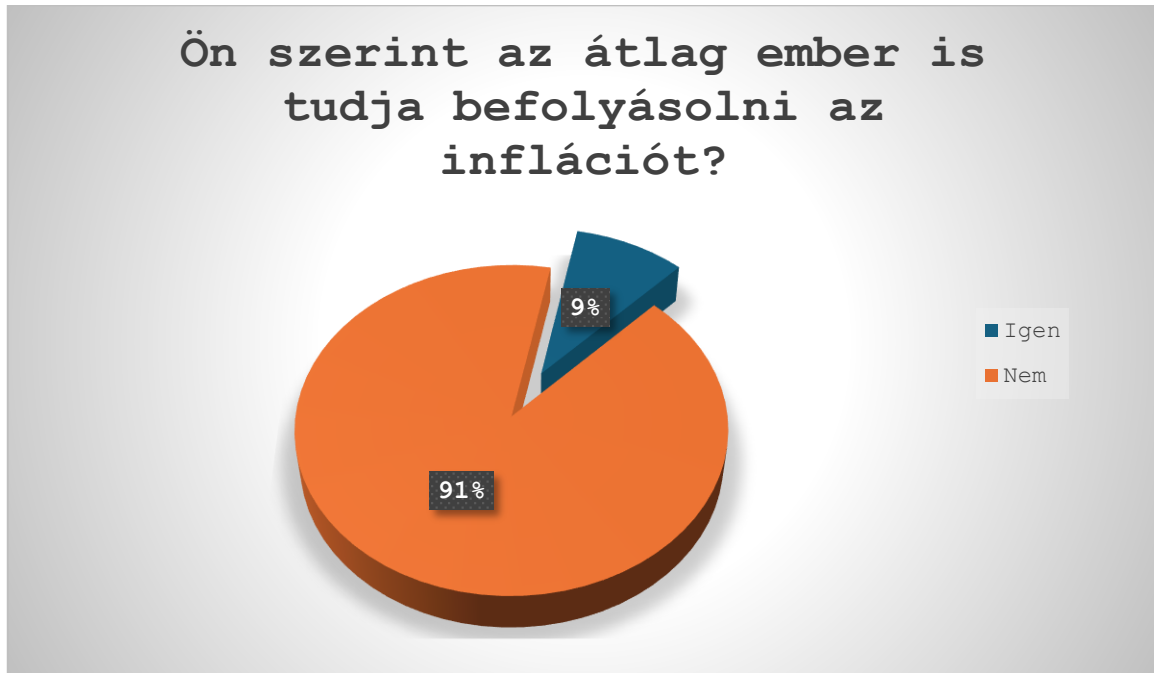
12. ábra
Infláció okai

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

A következő kérdésben azt vizsgáltam, hogy a válaszadók a saját tudatosságukat és különböző gazdasági tetteik következményeit mennyire ismerik. Ez az eredmény (13. ábra) azt jelzi, hogy az emberek 91 %-a nincs tisztában azzal, hogyan befolyásolhatják saját gazdasági döntéseik és fogyasztói magatartásuk a gazdasági eseményeket. A pénzügyi ismeretek hiánya és a gazdasági tudatosság alacsony szintje hozzájárulhat ahhoz, hogy sokan úgy érzik, nincs ráhatásuk az inflációra. Ez rámutat a pénzügyi edukáció fontosságára, amely segíthet az embereknek jobban megérteni a gazdasági mechanizmusokat és saját szerepüket azok alakításában.

13. ábra
Átlag ember viszonya az infláció mértékéhez

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Az alábbi oszlopdiagram (14. ábra) a válaszadók négy kérdésre adott válaszait szemlélteti, amelyek az infláció és a lakásárak növekedésének érzékelését és az életükre gyakorolt hatásának megítélését vizsgálja. Az adatok azt mutatják, hogy a válaszadók túlnyomó többsége erőteljesen érzi az infláció és a lakásárak növekedésének hatásait és ezeket komoly problémának tartja a mindennapi életében. Különösen figyelemre méltó, hogy a lakásárak növekedését minden válaszadó érzékeli, ami rámutat a jelenség általános jelenlétére és fontosságára a társadalomban. Ezek az eredmények hangsúlyozzák az infláció és a lakásárak emelkedésének lakosságra gyakorolt jelentős hatását, valamint azt, hogy ezek a gazdasági tényezők központi szerepet játszanak az emberek életében.

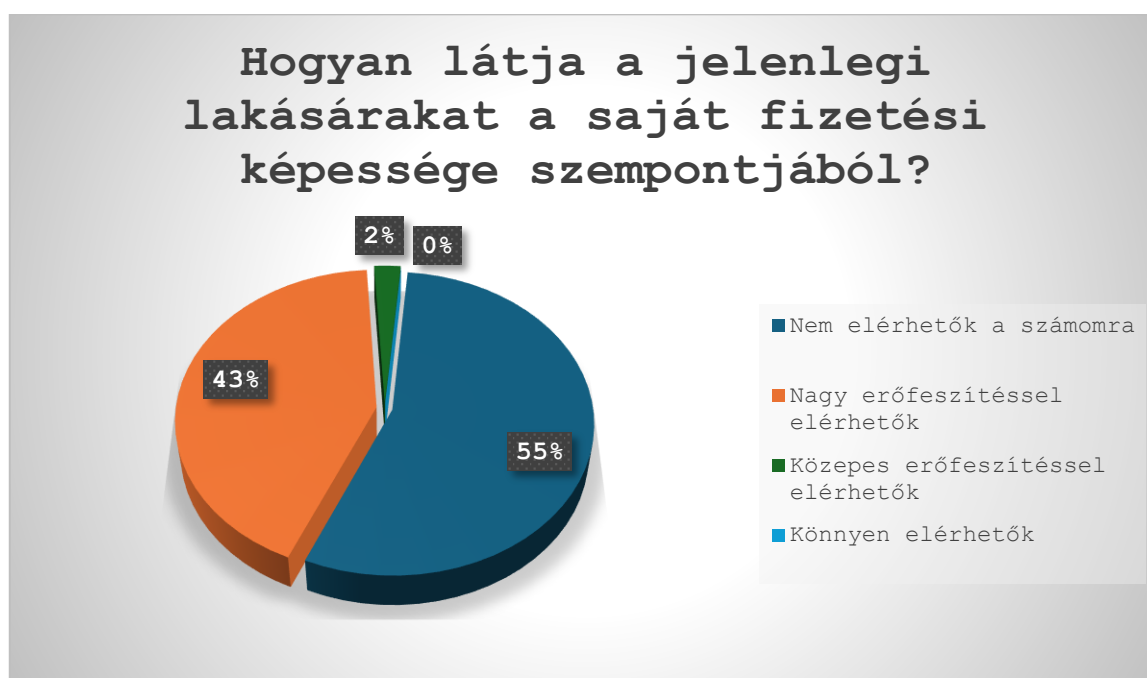
14. ábra
Az infláció és a lakásárak növekedéséről alkotott vélemény

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Az alábbi kördiagram (15. ábra) a válaszadók véleményét mutatja be arról, hogy saját anyagi helyzetük alapján mennyire elérhetők számukra a jelenlegi lakásárak: A válaszadók több mint fele úgy érzi, hogy a jelenlegi lakásárak teljesen kívül esnek anyagi lehetőségeiken. Ez jelentős arány, amely a lakásárak és a jövedelmek közötti növekvő szakadékra utal. A válaszadók közel fele szerint a lakásvásárlás csak jelentős anyagi áldozatok és erőfeszítések árán lehetséges. Ez azt jelzi, hogy sokan hajlandóak lennének komoly kompromisszumokra a lakástulajdon megszerzése érdekében, (pl.: hosszú távú hitel, amennyiben kapnak, vagy városon kívül költözés) de ez jelentős terhet ró rájuk. Nagyon kevesen, mindössze két válaszadó érzi úgy, hogy a lakásárak közepes erőfeszítéssel elérhetők számukra. Ez azt mutatja, hogy a megfizethető lakásárak szinte elérhetetlenek a többség számára és senki sem jelölte meg, hogy a lakásárak könnyen elérhetők lennének. Ez hangsúlyozza a helyzet súlyosságát és azt, hogy a jelenlegi piaci viszonyok mellett a lakásvásárlás komoly kihívást jelent kortól függetlenül is. Ez az eredmény rávilágít arra, hogy a lakáspiaci árak jelentősen meghaladják az emberek fizetési képességét, ami komoly társadalmi és gazdasági problémát jelenthet. A lakásárak és a jövedelmek közötti egyensúlytalanság nehezíti az otthonteremtést és növeli a pénzügyi bizonytalanságot a lakosság körében.

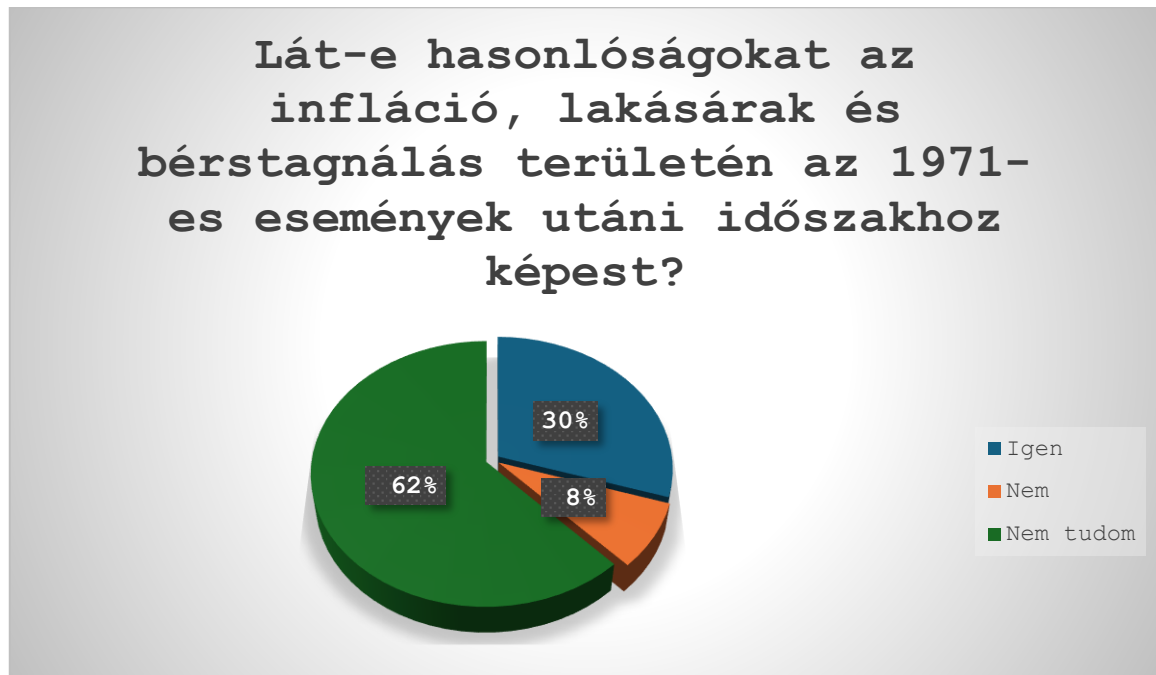
15. ábra
Lakásárak saját fizetéshez mérten

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Az alábbi képen látható (16. ábra), hogy a kérdőívben feltett kérdésre a válaszadók 30%-a úgy véli, hogy vannak hasonlóságok a jelenlegi gazdasági helyzet és az 1971-es események utáni időszak között. Ez arra utal, hogy sokan párhuzamot látnak a múltbeli és a jelenlegi inflációs trendek, a lakásárak emelkedése és a bérek stagnálása között. Ezen válaszadók valószínűleg tisztában vannak a Nixon-sokk hatásaival és úgy érzik, hogy a történelmi események megismétlődnek, vagy hasonló mintázatokat mutatnak a 2020-as években. A válaszadók kisebb része, 8%-a nem lát hasonlóságot a két időszak között. Ez arra utalhat, hogy ők a jelenlegi gazdasági helyzetet eltérő okokra vezetik vissza, vagy úgy gondolják, hogy a mai gazdasági környezet jelentősen különbözik. Jelentős arányban, a válaszadók 62%-a nem tudott vagy nem akart állást foglalni a kérdésben. Ez utalhat a gazdaságtörténeti ismeretek hiányára, illetve az 1971-es események és azok következményeinek ismeretében mutatkozó bizonytalanságra. Mindez azt jelzi, hogy sokan nem rendelkeznek elegendő információval ahhoz, hogy összehasonlítást tegyenek, ami rámutat a gazdasági edukáció szükségességére.

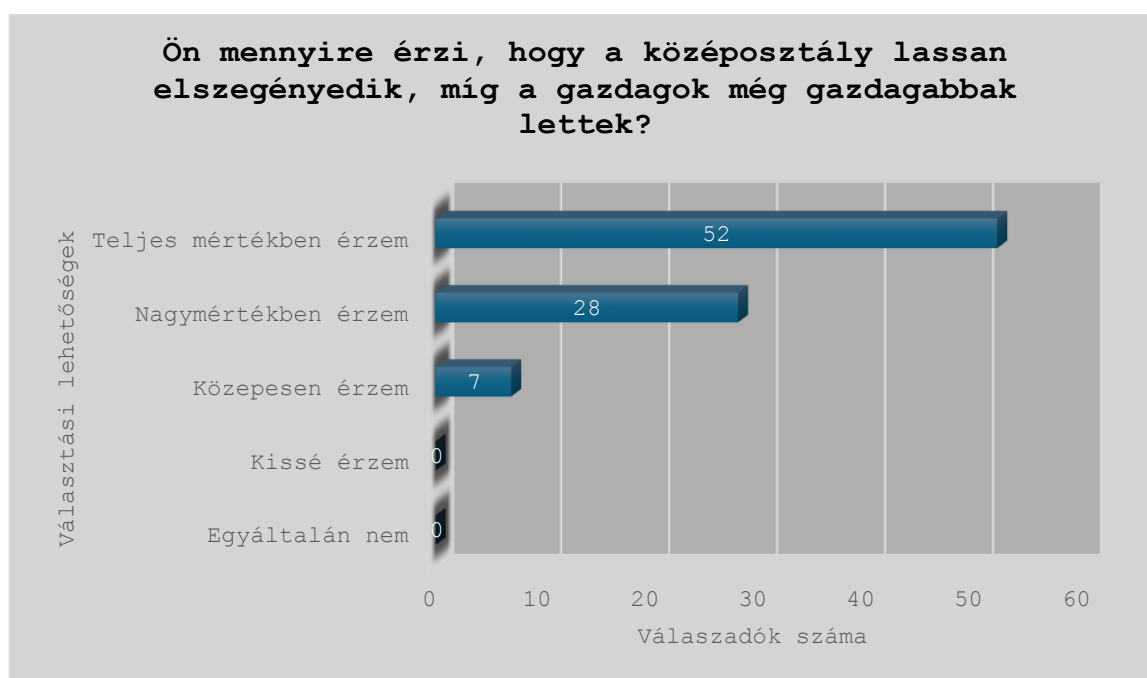
16. ábra
Hasonlóságok az 1971 utáni időszakhoz

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

Az alábbi sávdiagram (17. ábra) azt mutatja, hogy a válaszadók mennyire érzik úgy, hogy a középosztály lassan elszegényedik, miközben a gazdagok még gazdagabbak lettek. A válaszadók többsége, 60%-a (52 fő), teljes mértékben érzi a középosztály elszegényedését és a gazdagok további gazdagodását. Ez azt jelzi, hogy erős a társadalmi egyenlőtlenségek érzékelése a lakosság körében. További 32% (28 fő) nagymértékben érzékeli ezt a jelenséget. Összességében tehát a válaszadók 92%-a (80 fő) erősen érzi a középosztály helyzetének romlását az utóbbi évtizedekben. 7 fő válaszolta, hogy közepesen érzi és egyetlen válaszadó sem választotta azt a lehetőségeket, hogy minimálisan vagy semennyire nem érzi a társadalmi különbségeket. Mindez arra utal, hogy senki sem gondolja úgy, hogy ez a probléma nem létezik, vagy csak csekély mértékben lenne jelen. Az adatok egyértelműen mutatják, hogy a válaszadók túlnyomó többsége erőteljesen érzékeli a középosztály elszegényedését, miközben a gazdagok vagyona tovább növekszik. Ez rámutat a társadalmi egyenlőtlenségek fokozódására, melyek későbbi társadalmi konfliktusokhoz is fognak vezetni. Éppen ezért az eredmények hangsúlyozzák a középosztály megerősítésének és a vagyoni különbségek csökkentésének fontosságát a gazdaságpolitikai döntéshozatalban.

17. ábra
Általános nézőpont a középosztály és a felső réteg gazdasági viszonyáról

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

További összehasonlító diagramokkészítését nem tartottam szükségesnek, mivel azok nem adnának hozzá további releváns információt a hipotéziseim alátámasztásához. Kutatásomban elsősorban az általános ismeretek feltárására és a válaszadók véleményének feltérképezésére fókuszáltam. A meglévő diagramok és elemzések úgy vélem elegendőek az eredmények szemléltetéséhez és megfelelően tükrözik a kutatás fő megállapításait. A következő fejezetben fogom tárgyalni a hipotéziseket és az eddig bemutatott eredmények tükrében elemzem azok érvényességét. Részletesen kifejtem majd, hogyan támasztják alá a kutatási adatok a felállított hipotéziseket és milyen következtetések vonhatók le a kutatás céljai szempontjából.

4.5 Következtetések a kutatással kapcsolatban

A kutatásom során a Nixon-sokk és annak hosszú távú gazdasági hatásainak vizsgálata, amely egyértelműen rávilágított arra, hogy az esemény jelentősége ma is releváns a gazdasági kihívások tükrében. Az első hipotézisem megerősítést nyert: az emberek többsége nincs tisztában a Nixon-sokk történéseivel és azok közvetlen következményeivel. Az általam végzett kvantitatív kérdőív eredményei azt mutatták, hogy a megkérdezettek 80%-a (70 fő) nem hallott az 1971-es Nixon-sokkról és mindössze 20% (17 fő) volt tisztában az eseménnyel. Ez azt jelzi, hogy a társadalom jelentős része nincs tisztában e fontos történelmi esemény hatásaival, különös tekintettel az inflációra, a lakásárakra és a pénzügyi instabilitásra. Ez a tudáshiány

hosszú távon aggasztó, mert az emberek nem értik meg a jelenlegi gazdasági problémák gyökereit, ami negatívan befolyásolhatja pénzügyi tudatosságukat és az egyéni döntéseiket. Politikailag megközelítve ez ahhoz vezethet, hogy a lakosság nem látja át a globális gazdasági döntések okait, ami félreértésekhez és társadalmi feszültségekhez vezethet. Fontos hangsúlyozni, hogy az inflációt az emberek cselekedetei és tudatossága is befolyásolja, így a gazdasági ismeretek hiánya közvetetten súlyosbíthatja a gazdasági kihívásokat.

A második hipotézis, amely a Nixon-sokk és a 2020-as évek gazdasági instabilitása közötti párhuzamot vizsgálta, szintén megerősítést nyert. A kutatás eredményei szerint a válaszadók 62%-a (54 fő) lát hasonlóságot az infláció, a lakásárak és a bérstagnálás területén az 1971-es események utáni időszakhoz képest még akkor is, ha nem voltak teljesen tisztában az esemény részleteivel. Az infláció hatásait a válaszadók 92%-a (80 fő) nagymértékben vagy jelentős mértékben érzi a mindennapi életében. Ez is rámutat arra, hogy az 1971-es események nyomán kialakuló pénzügyi instabilitás és inflációs nyomás rendkívül hasonló a jelenlegi helyzethez, ahol a gazdasági bizonytalanság és a megélhetési költségek emelkedése számos háztartás életét befolyásolja.

A kutatás eredményei rávilágítottak arra, hogy az 1971-es Nixon-sokk és a jelenlegi gazdasági kihívások között jelentős párhuzamok húzódnak. A történelmi események és a jelenlegi problémák közötti kapcsolatok feltárása kulcsszerepet játszik abban, hogy jobban megértsük a mai gazdasági kihívások gyökereit és hatékonyabb megoldásokat találjunk. Az első hipotézis igazolást nyert ugyanis, a válaszadók túlnyomó többsége nincs tisztában a Nixon-sokk történéseivel és azok gazdasági hatásaival, ami rámutat a gazdaságtörténeti ismeretek hiányára. A második hipotézis szintén alátámasztást nyert, hiszen a válaszadók jelentős része hasonlóságokat látott az infláció, a lakásárak emelkedése és a bérstagnálás területén a Nixon-sokk utáni időszak és a 2020-as évek gazdasági helyzete között. A kutatás eredményei hangsúlyozzák a pénzügyi edukáció és a gazdaságtörténeti ismeretek fontosságát. Az emberek gazdasági tudásának bővítése nemcsak a pénzügyi tudatosságot növelheti, hanem alapvető a gazdasági stabilitás és a társadalmi jólét szempontjából is. A döntéshozók számára is fontos, hogy figyelembe vegyék ezeket az eredményeket, mivel a gazdaságpolitikai intézkedések hatékonysága növelhető a lakosság tájékoztatásával és bevonásával.

Kutatásom korlátjai közé tartozik, hogy az online kérdőívre mindössze 87-en válaszoltak, ami befolyásolja a minta reprezentativitását. A válaszadók demográfiai összetétele az életkora és az iskolai végzettsége torzíthatja az eredményeket, különösen a gazdasági ismeretek szintjére

vonatkozó megállapításokat. Az online adatgyűjtés módszertani korlátjai szintén szűkíthetik a kutatás érvényességét. További kutatásokra lenne szükség nagyobb és változatosabb mintán, hogy általánosabb következtetéseket lehessen levonni. A jövőbeli vizsgálatokban érdemes lenne mélyebben foglalkozni a gazdasági ismeretek oktatásának hatásával, azok beépítésével és módszereivel, valamint a pénzügyi tudatosság növelésének lehetőségeivel, amelyek hozzájárulhatnak a gazdasági kihívások hatékonyabb kezeléséhez.

Összességében a kutatás eredményei hangsúlyozzák az 1971-es Nixon-sokk történelmi jelentőségét, valamint a gazdaságtörténeti események és a pénzügyi ismeretek fontosságát a mai gazdasági kihívások megértése és kezelése szempontjából. A múlt gazdasági döntéseinek ismerete és megértése nemcsak a gazdasági párbeszédhez járul hozzá, hanem kulcsszerepet játszik a jövőbeli válságok megelőzésében és hatékonyabb kezelésében is.

5 Következtetések

Ebben a fejezetben összegzem a kutatás során feltárt legfontosabb tanulságokat és azok hosszú távú gazdasági és politikai hatásait, különösen a Nixon-sokk következményeire és azok máig tartó hatásaira. A vizsgálat lehetőséget nyújt arra, hogy betekintést nyerjünk a döntés gazdasági hatásmechanizmusába és azokba a párhuzamokba, amelyeket a jelenkori gazdasági kihívások tükrében vonhatunk le. Az 1971-es események nemcsak az adott korszak gazdasági válaszait alakították, hanem tartós iránymutatást is adnak a mai gazdaságpolitikai döntéshozók számára. A következő szakaszokban részletesen bemutatom a Nixon-sokk tanulságait, a globális pénzügyi rendszerre gyakorolt hatását és a későbbiekben a stabilitás fenntartásához kapcsolódó megfontolásokat.

5.1 Levonható tanulságok és hosszú távú gazdasági, illetve politikai hatások a Nixon-sokkal kapcsolatban

A Nixon-sokk hosszú távú gazdasági és politikai hatásainak elemzése során számos lényeges tanulságot vonhatunk le, amelyek nemcsak az 1971-es eseményekre vonatkoznak, hanem a mai globális gazdasági kihívásokra is alkalmazhatók.

Számos gazdasági hatás volt érezhető Nixon döntése után, ami a napjainkra is jelentős hatással bír. Amint már kifejtettem a Nixon-sokk egyik legfontosabb következménye a Bretton Woodsi-rendszer összeomlása és az aranyalapú fix árfolyamrendszer megszűnése volt. Ez az esemény alapvetően átalakította a nemzetközi pénzügyi rendszert és elindította a lebegő árfolyamok korszakát. A valuták közötti szabadabb piaci mozgás egyes országok számára lehetőséget kínált az infláció kezelésére, míg másoknál instabilitást okozott. A mai globális gazdaságban a devizapiacok ingadozásai és az árfolyamok változékonysága a Nixon-sokkra vezethető vissza. Ennek következtében az USA és más országok még magasabb inflációval szembesültek, ami hosszú távú gazdasági problémákhoz vezetett. A politikai döntéshozóknak nehéz volt az infláció megfékezése és az események rávilágítottak arra, hogy az árfolyamrendszerek megváltoztatása önmagában nem elegendő az infláció ellenőrzésére. Az aranyalap eltörlésével a pénzügyi piacok instabilabbá váltak és ez megmutatkozott az árfolyamok, kamatlábak és tőzsdei mutatók ingadozásában is.

Politikai szempontból megközelítve a Nixon-sokk arra kényszerítette az Egyesült Államokat, hogy gazdaságpolitikai döntéseit nemzetközi szintén is újra gondolja. A globalizáció és a nemzeti érdekek közötti feszültség, amit ez kiváltott, ma is aktuális probléma, hiszen a globális

gazdaság egyre szorosabban összefonódik. Nixon lépései aláásták a közbizalmat mind a kormány, mind a nemzetközi pénzügyi rendszer iránt. A meglepő döntések destabilizálták a nemzetközi gazdaságot és hosszú távon befolyásolták az emberek bizalmát a pénzügyi intézményekben. Ez a politikai bizalom kérdése ma is jelentős tényező, különösen olyan időszakokban, amikor a kormányok váratlan, radikális gazdasági intézkedéseket hoznak.

Véleményem szerint Nixon-sokk megértése és tanulmányozása elengedhetetlen a jövőre nézve és napjaink gazdaságpolitikai döntéseinek meghozatalakor is iránymutatóak lehetnek. Az egyik legfontosabb következtetés az, hogy a nemzetközi gazdaságpolitikák szoros összefüggésben vannak a globális piacok alakulásával és a világpiacoktól való elszigetelődés nem reális opció egy globalizált gazdasági rendszerben. A pénzügyi rendszerek stabilitása és a politikai döntéshozók átláthatósága kiemelten fontos a gazdaság működésében. Az összehangolt központi banki és kormányzati intézkedések elengedhetetlenek a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartásában. A Nixon-sokk figyelmeztet arra is, hogy a piacok összekapcsoltsága és a pénzügyi rendszer rugalmassága milyen egymáshoz való függőségeket, kockázatokat és potenciális válságokat rejthetnek magukban.

5.2 Kapcsolódás a mai gazdasági helyzethez

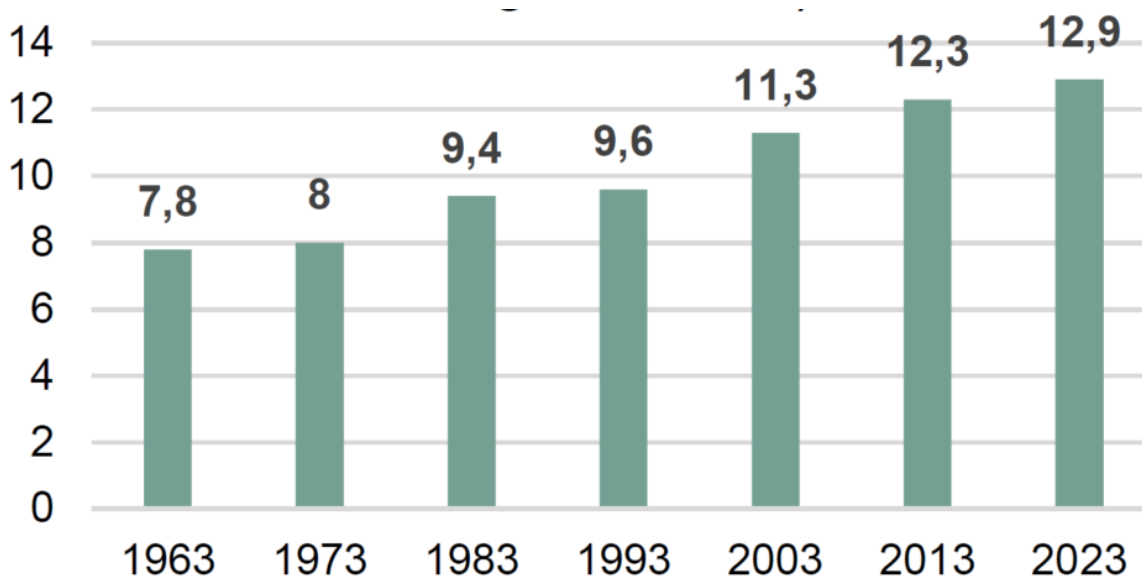
A Nixon-sokk eseményei és következményei a gazdaságtörténet egyik legjelentősebb fordulópontját jelentik, melyek hatásai hosszú távon formálták a globális gazdasági folyamatokat. Ezek a radikális lépések gyors és mélyreható változásokat indítottak el, amelyek nemcsak az akkori gazdasági stabilitást rendítették meg, hanem hatással voltak a későbbi évtizedek gazdaságpolitikájára is. Az 1970-es évek gazdasági kihívásai sok szempontból hasonlítanak a mai kor problémáihoz. A 2020-as években különösen a COVID-19 járvány és a háborúk következményeként, világszerte megfigyelhető a nagy inflációs nyomás, az energia és a lakásárak növekedése, a munkaerőpiaci bizonytalanság, valamint a pénzügyi piacok ingadozása, ugyanúgy, mint Nixon drasztikus lépései után.

A Nixon sokk hatásai és a 2020-as évek gazdasági kihívásai között számos párhuzam vonható, hiszen mindkét időszak jelentős pénzügyi és gazdasági átalakulásokkal küzdött, amelyek komoly kihívások elé állították a döntéshozókat és a gazdasági szereplőket, melyekre konkrét megoldásokat azóta sem tudtak kitalálni.

Az Amerikai Egyesült Államok még jelenleg is a világon vezető nagyhatalmi szerepet tölt be, szinte minden téren és mind a múltbéli és mind a jelenlegi döntései is kihatással vannak a

globális piacokra. Ebből kifolyólag, ha visszatekintünk az Egyesült Államokra, Nixon döntése, a dollár aranyra válthatóságának megszüntetése végül felszámolta a globális valutapiacok fegyelmező mechanizmusát. Ennek következtében a forgalomban lévő dollár mennyisége drasztikusan megnőtt és mára az 1971-es szint harmincszorosára duzzadt. A pénzkínálat növekedése miatt a fogyasztási cikkek ára ma körülbelül tízszerese az 1971-es szintnek az USA-ban. Az ingatlanárak azonban még ennél is gyorsabban nőttek, mivel a lakosság egyre inkább az ingatlanba való befektetést látta biztonságos megoldásnak, hogy megóvja pénze vásárlóerejét. Ez oda vezetett, hogy az amerikai ingatlanok értéke jelentősen meghaladta a mediánjövedelmek növekedését. Továbbá, ha összehasonlítjuk az USA mértékadó részvényindexének, az S&P 500-nak az értékét a jövedelmekkel, akkor megfigyelhető, hogy az index aránya 1971 óta robbanásszerűen megnőtt. A részvények tehát az ingatlanokhoz hasonlóan egyfajta megtakarítási platformmá váltak mára. A grafikon (18. ábra) jól mutatja a lakásárak növekedését a medián jövedelemhez viszonyítva az Egyesült Államokban. Pontosabban azt mutatja, hogy hány évnyi medián jövedelem szükséges egy hasonló medián értékű lakás megvásárlásához az elmúlt 60 évben.

18. ábra
Lakásárak növekedése medián jövedelemhez mérten

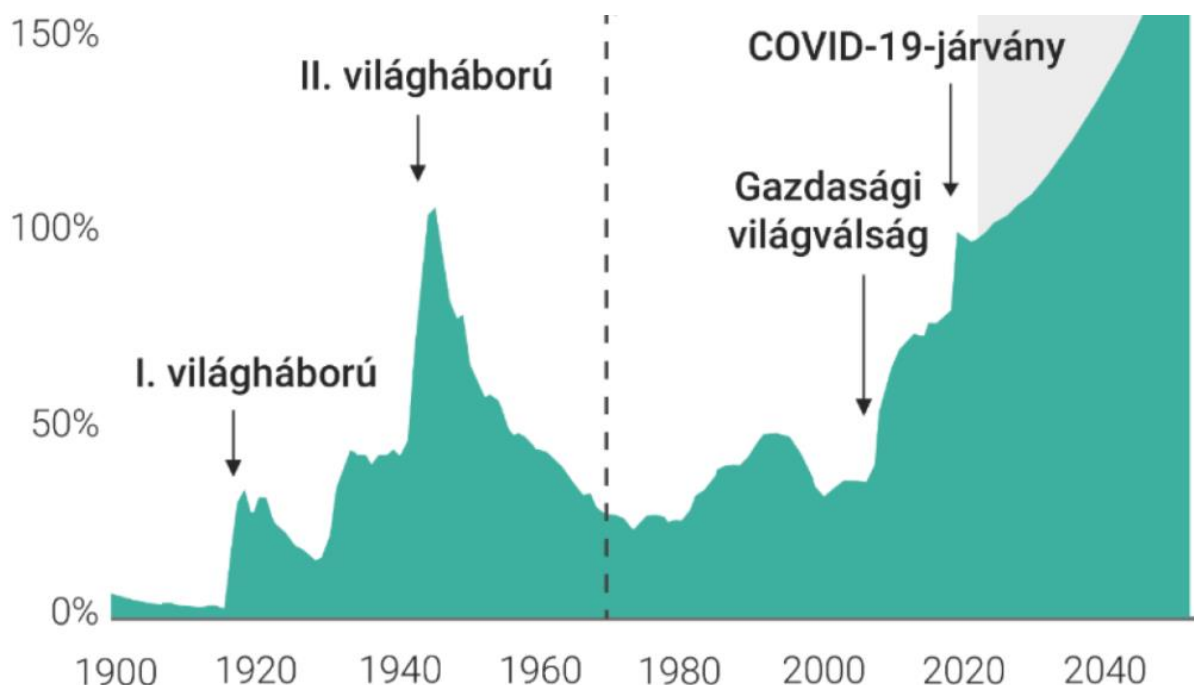
Forrás: <https://makronom.eu/2024/08/15/a-bretton-woods-i-rendszer-vege-a-mai-napig-kisert-minket/>

Az aranystandard megszűnésének idején az amerikaiak jövedelmük közel 14 százalékát megtakarították, de ez az arány mára 3-4 százalékra csökkent. Amikor a pénz értéke folyamatosan csökken, az embereket a gyorsabb fogyasztásra ösztönzi, ezért nem meglepő, hogy 1971 óta a fogyasztói kiadások aránya az Egyesült Államok gazdasági teljesítményéhez viszonyítva több mint 10 százalékponttal emelkedett, elérve a 71 százalékot. Ezzel

párhuzamosan az amerikai háztartások egyre nagyobb mértékben kezdtek hitelekre támaszkodni, ami az adósságállomány gyors növekedéséhez vezetett mind a jövedelmek, mind a gazdaság egészéhez viszonyítva. Az adósság jelentős része jelzáloghitelekből származik. Hasonló tendencia figyelhető meg a vállalati szektorban is: az S&P 500 indexhez tartozó cégek azóta jóval nagyobb mértékű adósságokat halmoztak fel, mint amekkora nyereséget képesek termelni.

Az amerikai államadósság növekedése még drámaibb méreteket öltött. Az 1971-es 50 milliárd dolláros adósság mára 35 ezermilliárd dollárra emelkedett. A GDP-arányos adósság, amely akkor kevesebb mint 30 százalék volt, mostanra 125 százalékra nőtt, ami a világ legfejlettebb gazdaságai között az ötödik legmagasabb érték. Ez az arány 2050-re elérheti a 180 százalékot is, ami a második világháború óta nem látott szintet jelent. Az aranystandard eltörlése óta az amerikai jegybank gyakorlatilag korlátlan mennyiségű pénzt tud biztosítani az állam számára és az elmúlt fél évszázadban csak néhány olyan év volt, amikor a kormányzati bevételek meghaladták a kiadásokat. Az alábbi ábrán (19. ábra) jól látható az Egyesült Államok egyre növekvő államadóssága GDP százalékban.

19. ábra
Az USA államadóssága GDP százalékban

Forrás: <https://makronom.eu/2024/08/15/a-bretton-woods-i-rendszer-vege-a-mai-napig-kisert-minket/>

Bár a bérek nominálisan emelkedtek, az amerikaiak reál vásárlóereje 1971 óta stagnál, miközben a gazdaság kibocsátása tovább növekedett. Ebből kifolyólag a dolgozók aránytalanul kevesebbet kapnak a megtermelt munkájukból. Az USA-ban az 1971-ben még 90%-os

arányban többet kereső 30 évesek száma mára nagyjából 50%-ra csökkent, így sok fiatal felnőtt kénytelen a szüleinél maradni. Míg 1971 előtt a különböző jövedelmi osztályokban egyenletesen növekedtek a reáljövedelmek, azóta csak a legjobban kereső 5% tudta folyamatosan gyarapítani a reáljövedelmét, míg az átlag stagnált. Az egyenlőtlenségek különösen szembetűnőek a szupergazdagok, azaz a felső 1% esetében, akik 1971-ben a háztartások jövedelmének mindössze 10%-át birtokolták, de napjainkra ez az arány 20% fölé emelkedett. Mindez a vagyoni egyenlőtlenségek növekedésében is tükröződik. Úgy tűnik, hogy csak a leggazdagabbak profitálnak a fedezet nélküli pénzkibocsátásból, mivel ők azok, akik inflációval nyernek és kedvező feltételekkel vállalnak adósságot, miközben az infláció csökkenti a befektetéseik valós terheit. A lakosság többsége azonban nem részesül ebből az előnyből, ami számos társadalmi és politikai konfliktushoz is vezet.

Végző soron a pénzügyi szektorban dolgozók és a spekulánsok tekinthetők a nagy nyerteseknek. Az aranystandard megszűnése óta az Egyesült Államok bérkiadásainak egyre nagyobb részét a pénzügyi piacokon dolgozóknak fizetik ki, miközben a szektor eszközértékei a Nixon-sokkot követően szinte robbanásszerűen növekedtek és a spekuláció mértéke jócskán meghaladta a termelő ágazatok termelékenységének növekedését a pénzügyi szektorban. (Matus, 2024)

Amennyiben globális szinten vizsgáljuk a döntés gazdasági kimenetelét és hatásait, kijelenthető, hogy a jelenlegi piacgazdaság és az 1971 utáni időszak között erős párhuzam vonható Európa szerte is.

1. Inflációs nyomás jelenléte: A Nixon-sokk után az infláció gyors emelkedése kulcsfontosságú gazdasági problémává vált, amit a dollár leértékelése és a Bretton Woods-i rendszer megszűnése váltott ki. Hasonló jelenségek figyelhetők meg a 2020-as években, amikor a globális járvány, az ellátási láncok zavarai és a pénzügyi intézkedések okozta pénzbőség újra inflációs spirált indítottak el. Jelenleg is kihívást jelent a növekvő infláció kezelése és a vásárlóerő fenntartása.
2. Lakásárak és a jövedelmek közti különbségek: Az akkori időszakban a lakásárak az inflációhoz hasonlóan emelkedtek, miközben a bérek nem tudták tartani a lépést ezzel a növekedéssel. Ez a trend a 2020-as években ismét megfigyelhető. A világ számos országában, különösen az Egyesült Államokban és Európában, a lakásárak növekedése jelentősen meghaladja a jövedelmek emelkedését, ami újabb feszültségeket teremt a

lakáspiacon. A két időszakban közös, hogy a lakásvásárlás elérhetősége sok háztartás számára jelentős kihívássá vált.

3. Munkanélküliségi ráta: A Nixon-sokk után a gazdasági instabilitás, az infláció és a monetáris politika változásai jelentős hatással voltak a munkaerőpiacra. Hasonlóan, a COVID-19 járvány és az azt követő gazdasági válság drámai módon növelte a munkanélküliséget és a foglalkoztatottsági struktúrák átalakultak. A munkanélküliség és a részmunkaidős foglalkoztatottság növekedése szintén közös kihívás mindkét időszakban.
4. Kormányzati beavatkozások: Nixon kormányának drasztikus gazdaságpolitikai lépései jelentős beavatkozást igényeltek (ár- és bérkontroll, aranyfedezet eltörlése). Hasonlóan, a 2020-as években is nagymértékű kormányzati és központi banki beavatkozás volt szükséges a gazdaság stabilizálása érdekében. Az összehangolt monetáris és fiskális intézkedések, mint a gazdaságélénkítő csomagok és a jegybanki kamatlábak csökkentése, hasonlóan a Nixon-sokk időszakához, elengedhetetlenek voltak a válság kezelésében.

A Nixon-sokk öröksége világosan rámutat arra, hogy a múlt gazdasági döntéseinek megértése elengedhetetlen a jelenlegi és jövőbeli gazdasági kihívások kezeléséhez. Az események figyelmeztetnek, hogy a globális piacok stabilitását és a gazdasági rendszerek rugalmasságát csak átlátható, összehangolt és hosszú távon fenntartható gazdaságpolitikai döntésekkel lehet biztosítani. Ez nemcsak a jelenlegi kihívások leküzdésében nyújthat iránymutatást, hanem a globális gazdasági stabilitás alapjait is megerősítheti a jövőre nézve.

6 Összegzés és meglátások a helyes gazdaságpolitikai döntésekre

Az eddigi fejezetekben részletesen bemutattam, hogy az 1971-es Nixon-sokk miként formálta át a globális gazdaságot és milyen tanulságok vonhatók le az akkori eseményekből a jelenlegi gazdasági helyzet megértése és kezelése érdekében. Most a dolgozat lezárásaként, összegzem a kutatás legfontosabb megállapításait és konkrét meglátásokat, valamint ajánlásokat fogalmazok meg a helyes gazdaságpolitikai döntések meghozatalához. A következő szakaszokban kitérek arra, hogy véleményem szerint hogyan használhatók fel ezek a tanulságok a mai gazdaságpolitikai kihívások kezelésében és miként szolgálhatnak iránymutatásként a jelenlegi, illetve a jövő döntéshozói számára.

6.1 Összegzés

Az 1971-es év világgazdasági eseményei, különösen a Nixon-sokk, mély és tartós hatásokat gyakoroltak a globális pénzügyi rendszerre. A dolgozat részletesen bemutatta, hogy az aranyfedezet megszüntetésével és a dollár árfolyamának lebegtetésével az addigi stabil monetáris rendszer felbomlott. Ennek következtében elindultak azok a folyamatok, amelyek az inflációt, a lakásárak drasztikus emelkedését és a bérek stagnálását idézték elő. A kutatás során elemzett statisztikai adatok és ábrák rávilágítottak arra, hogy az 1971-es döntések hogyan járultak hozzá a jövedelmi egyenlőtlenségek növekedéséhez. Ezen túl a kutatás rávilágított a jelenlegi gazdasági kihívásokkal (például a 2020-as évek inflációs nyomásával és lakhatási válságával) mutatkozó párhuzamokra. A kérdőív eredményei alapján látható, hogy az emberek jelentős része nem ismeri részleteiben a Nixon-sokk történelmi jelentőségét, ami a gazdasági tudatosság fontosságára és a pénzügyi edukáció szükségességére hívja fel a figyelmet. A dolgozat célja nemcsak az 1971-es események hatásainak feltárása volt, hanem azok tanulságainak levonása után, olyan iránymutatásokká történő formálása, amelyek segíthetnek a mai gazdaságpolitikai kihívások kezelésében. Ezen tanulságok nemcsak történelmi összefüggések megértését segítik, hanem alapot adnak a dolgozat következő részben kifejtett konkrét gazdaságpolitikai javaslatok kidolgozásához is, amelyek a stabilitás és fenntarthatóság elérését célozzák. A bemutatott tanulságok alapot szolgáltatnak a stratégiai és operatív javaslatokhoz, amelyek hosszú távon a fenntartható gazdasági fejlődést és a társadalmi egyenlőség erősítését célozzák.

6.2 Meglátások a helyes gazdaságpolitikai döntésekre

Véleményem szerint a helyes gazdaságpolitikai döntések meghozatala során számos tényezőt kell figyelembe venni, amelyek hosszú távon befolyásolják egy ország gazdasági stabilitását. Ebben a részben stratégiai szintű meglátásaim osztom meg, amelyek átfogó irányvonalakat határoznak meg a pénzügyi stabilitás és a gazdasági egyensúly elérése érdekében. Ezek az alapelvek keretet formálnak a gazdaságpolitikai döntéshozók számára, amelyek hosszú távú fenntarthatóságot céloznak. A következő fejezetben operatív jellegű javaslatokat mutatok be, amelyek a stratégiai célok gyakorlati megvalósítására irányulnak, részletesebb és konkrétabb intézkedésekkel.

1. Oktatás szerepe a pénzügyi tudatosságban: Az iskolai oktatás kulcsszerepet játszik a pénzügyi tudatosság kialakításában, amely hosszú távon támogatja mind az egyéni és mind a nemzeti gazdasági stabilitást. Az alapvető pénzügyi ismeretek, mint az infláció, a kamatok, a megtakarítások, a hitelek és a befektetések működésének megértése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a jövő generációi jól megalapozott döntéseket hozhassanak a saját pénzügyeikről. Az oktatási intézményekben a pénzügyi ismeretek beépítése a tantervekbe segíthet abban, hogy a fiatalok megértsék a felelős költekezés és megtakarítás fontosságát, az adósság hatásait és a befektetési lehetőségek kockázatait. A modern oktatási eszközök, például mobilalkalmazások, online tanfolyamok, hatékonyabbá és interaktívabbá tehetik a pénzügyi tudás átadását. Az Egyesült Királyság „Money Matters” programja sikeresen ötvözte a hagyományos oktatást és a digitális eszközöket, jelentősen növelve a fiatalok pénzügyi ismereteit. Egy hasonló program kezdeményezése elősegítené a digitalizáció fejlődését és a pénzügyi edukáció eredményét is. Mindez a társadalmi pénzügyi stabilitás szempontjából is elengedhetetlen, hiszen a megfelelően tájékozott állampolgárok kevésbé hajlamosak a túlzott eladósodásra és a felelőtlen pénzügyi viselkedésre. (resolvepoverty, 2024) (Szőke & Tóth, 2024)
2. Valuták stabilitásának megőrzése: A gazdaságpolitikai döntéshozóknak törekedniük kell arra, hogy a nemzeti valuták stabilitása fennmaradjon, mivel a túlzott valutaingadozások nemcsak a belföldi, hanem a globális gazdaságra is jelentős hatással vannak. Ehhez a központi bankoknak folyamatosan monitorozniuk kell a pénzügyi piacokat és a nemzetközi kereskedelmi viszonyokat, továbbá, ha szükséges közbe kell avatkozniuk például devizapiaci intervencióval vagy a kamatlábak módosításával, hogy

megakadályozzák a szélsőséges árfolyam-ingadozásokat. A digitális valuták és a decentralizált pénzügyi eszközök növekvő szerepe új kihívásokat jelent a valuták stabilitásának fenntartásában. A központi banki digitális valuták (CBDC-k) bevezetése például segítséget nyújthat stabilizálásban és a csökkentheti a spekuláció káros hatásait. A nemzetközi együttműködés szintén nélkülözhetetlen a valuták stabilitásának megőrzéséhez, különösen a globális kereskedelemben és pénzügyi válságok idején. (portfolio, 2024)

3. Az infláció kezelése: Az infláció kordában tartása kulcsfontosságú egy ország gazdasági stabilitásának megőrzésében. Ennek érdekében a jegybankoknak időben fel kell ismerniük az inflációs nyomások korai jeleit és megfelelő monetáris eszközökkel, például kamatláb emeléssel vagy a pénzkínálat szűkítésével kell reagálniuk. Az infláció kezelését tovább erősíthetik modern elemzési eszközök, például mesterséges intelligencia alkalmazása, amelyek pontosabb előrejelzéseket biztosíthatnak a gazdasági folyamatokról. Ezen túlmenően strukturális reformok, mint az energiaárak stabilizálása és az ellátási láncok megerősítése, szintén hozzájárulhatnak az infláció hatékony szabályozásához. A célzott intézkedések nemcsak a gazdasági stabilitást növelik, hanem a társadalmi jólét fenntartását is segítik.
4. Nemzetközi együttműködés: A gazdaságpolitikai döntések globális következményekkel járnak, ezért a nemzetközi együttműködés elengedhetetlen a pénzügyi stabilitás megőrzéséhez. A központi bankoknak és kormányoknak koordináltan kell reagálniuk a globális gazdasági kihívásokra, mint például a valutaingadozásokra vagy pénzügyi válságokra. Úgy gondolom a nemzetközi pénzügyi szabályozás egységesítése, a közös válságkezelési stratégiák kialakítása, az információ és adat áramlás gördülékenyebbé tétele, a gazdasági sokkok közös kezelése, akár egy válságkezelési alap létrehozása, mind hozzájárulhatnak a globális pénzügyi rendszer stabilitásához.
5. A jegybankok függetlenségének megőrzése: A jegybankoknak politikai befolyástól mentesen kell működniük. Fontos, hogy a központi bankoknak legyen autonómiájuk a monetáris politika alakításában, különösen a kamatlábak és pénzkínálat meghatározásában. Ellenpéldaként említeném meg Törökországot, ahol a jegybanki függetlenség csökkenése közvetlenül hozzájárult a líra leértékelődéséhez, ami a fogyasztói árak drasztikus emelkedését eredményezte. A politikai beavatkozás,

különösen választási időszakok előtt, rövid távú intézkedésekhez vezethet, amelyek hosszú távon súlyos gazdasági problémákat okozhatnak, ezért a jegybanki függetlenség fenntartása kulcsfontosságú. (Horváth, 2024)

6. Változások előrejelzése: A központi bankoknak és pénzügyi felügyeleti szerveknek rendszeresen forgatókönyv-elemzéseket kell végezniük, hogy felkészüljenek a váratlan gazdasági eseményekre és a megfelelő időben beavatkozhasanak. Emellett a mesterséges intelligenciát alkalmazó előrejelzési modellek pontosabb képet adhatnak a gazdasági folyamatokról, lehetővé téve a kockázatok gyorsabb felismerését és a központi bankok számára a gyorsabb reagálást, ami jelentősen hozzájárulhat a gazdasági stabilitás fenntartásához.
7. Pénzügyi piacok átláthatóságának növelése: Úgy vélem, hogy a pénzügyi piacok átláthatóságának javítása kulcsfontosságú a gazdasági stabilitás megőrzése szempontjából. Az átláthatóság csökkentheti a piaci bizonytalanságokat és megelőzheti a spekulatív mozgásokat, amelyek súlyos gazdasági következményekkel járhatnak. Az erősebb szabályozás és a pontos pénzügyi adatok közzététele stabilabb piacokat eredményezhet. Példaként említhető az Egyesült Államok Dodd-Frank törvénye, amely szigorította a pénzügyi piacok szabályozását, erősítve a befektetők bizalmát. Úgy vélem, hogy hasonló talán kicsit enyhébb, de alaposan átgondolt intézkedések globálisan is alkalmazhatók lennének, különösen a rendszerkockázatok csökkentése érdekében. (portfolio, portfolio, 2017)

A fent bemutatott stratégiai meglátások véleményem szerint egy alapot adnak a gazdaságpolitikai döntéshozók számára, hogy hatékony és fenntartható intézkedéseket hozzanak a hosszú távú gazdasági stabilitás megőrzése érdekében. Ezek az irányelvek nemcsak a jelenlegi gazdasági kihívások kezeléséhez, hanem a jövőbeni válságok megelőzéséhez is iránymutatást nyújthatnak. A következő fejezetben az operatív szintű javaslataimat, illetve meglátásaimat fejtem ki, amelyek célja, hogy a bemutatott stratégiai elvek gyakorlati megvalósítását támogassák. Ezek a gondolatok személyes meglátásaimat tükrözik és bízom benne, hogy hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a döntéshozók olyan terveket alakítsanak ki, amelyek a társadalmi és gazdasági egyensúly hosszú távú fenntartását szolgálják.

6.3 Iránymutatások gazdasági döntéshozóknak

Az előzőekben bemutatott hét kulcsterület olyan stratégiai alapelveket foglal magában, amelyek véleményem szerint egy fenntartható és stabil gazdaságpolitika kialakításához nyújthatnak kiindulópontot. Az oktatás, a valuta és inflációkezelés, valamint a jegybankok függetlenségének megőrzése nemcsak az aktuális gazdasági kihívásokra kínál megoldást, hanem hozzájárulhat a társadalmi egyenlőség erősítéséhez és a gazdasági fejlődés fenntartásához is. Az alábbiakban a középosztály megerősítésére, az oktatás reformjára, a lakhatási válság kezelésére és az infláció szabályozására vonatkozó operatív meglátásaimat fejtem ki, mivel úgy vélem, ezek a területek kulcsfontosságúak a hosszú távú gazdasági stabilitás fenntartásában.

A középosztály megerősítése érdekében kiemelten fontos megvizsgálni azokat az intézkedéseket, amelyek csökkenthetik a bérek és a termelékenység növekedése közötti szakadékot, valamint enyhíthetik a pénzügyi egyenlőtlenségeket. Véleményem szerint ezt a következő módokon lehetne elérni:

- **Minimálbérek emelése:** Az inflációhoz igazított minimálbér emelés segíthet fenntartani a munkavállalók vásárlóerejét, különösen alacsony jövedelmi szinteken.
- **Kollektív tárgyalások ösztönzése:** A skandináv országok példája alapján a kollektív tárgyalások hatékony eszközt jelenthetnek a bérek igazságos növelésére, mivel ezek a rendszerek lehetővé teszik a munkavállalók és a munkáltatók közötti konstruktív egyezkedést. Az ilyen megállapodások biztosítják, hogy a béremelések összhangban legyenek a termelékenységgel, miközben minimalizálják a sztrájkok és munkaügyi konfliktusok kockázatát. Ez a megközelítés hosszú távon nemcsak a gazdasági stabilitást erősíti, hanem hozzájárul a társadalmi összetartás fenntartásához is. (Contreras, 2015)
- **Célzott adóreformok:** Az alacsony és közepes jövedelmű háztartások adóterheinek csökkentése növelheti a vásárlóerőt és hozzájárulhat a gazdaság élénkítéséhez.
- **Szociális háló megerősítése:** Az egészségügyi és nyugdíjrendszerek reformja biztonságot nyújthat a háztartásoknak, miközben csökkenti a pénzügyi terheket. A megtakarított pénz, oly módon válna visszaforgathatóvá a gazdaságba, hogy közben növelné az emberek elégedettségét és kiegyensúlyozottságát.

Mindez hozzájárulhat a középosztály gazdasági helyzetének stabilitásához úgy, hogy közben erősíti a társadalmi kohéziót és csökkenti a pénzügyi egyenlőtlenségeket. Az intézkedések nemcsak a háztartások anyagi biztonságát növelhetik, hanem hozzájárulhatnak a gazdaság

fenntartható növekedéséhez is. Egy stabil középosztály erős alapot jelent a gazdaság számára, elősegítve a társadalmi biztonságérzetet és a hosszú távú fejlődést.

Az oktatás reformja elengedhetetlen a gazdasági és társadalmi fejlődés érdekében. A megfelelően kialakított oktatási rendszerek nemcsak a társadalmi tudatosságot erősítik, hanem a munkaerő piaci igényekhez igazított képzésekkel hozzájárulnak a gazdasági versenyképesség növekedéséhez is. Ennek eléréséhez véleményem szerint a következő pontok kulcs szerepet töltenek be:

- Digitális készségek fejlesztése: Az oktatás reformja során kiemelt figyelmet kell fordítani a digitális készségek fejlesztésére, amelyek alapvetőek a modern munkaerőpiacon való helytálláshoz és ennek érdekében számottevő módon kellene digitalizálni az iskolákat.
- Pénzügyi és gazdasági tudatosság: Az alapvető pénzügyi ismeretek oktatása az általános és középiskolákban elősegítheti, hogy a fiatalok felelősebben kezeljék jövőbeni pénzügyeiket. Az Egyesült Királyság „Money Matters” programja például sikeresen integrálta a pénzügyi tudatosságot az iskolai oktatásba, ami jó példa lehet más országok számára is. (resolvepoverty, 2024)
- Társadalmi egyenlőség erősítése az oktatásban: A hozzáférhetőség javítása, például ösztöndíjak, támogatások vagy ingyenes digitális tananyagok biztosítása hozzájárulna egyenlőtlenségek csökkenéséhez és mindez segítené a hátrányos helyzetű csoportok zárkózását.
- Piaci igényekhez igazított képzések: A szakmai képzések átalakítása és a munkáltatókkal való együttműködés biztosíthatja, továbbá az ilyen jellegű támogatások ösztönöznék is a munkáltatókat, hogy integrálják be a munkaterületükre a humán szellemi fejlesztést. Az ilyen programok segítenek csökkenteni a pályakezdők munkanélküliségi arányát és hozzájárulnak a munkaerőpiac rugalmasságához és gazdasági növekedéshez egyaránt.

Az oktatás reformja nemcsak a gazdasági versenyképesség növeléséhez, hanem a társadalmi egyenlőség erősítéséhez is hozzájárulhat. Egy jól kialakított oktatási rendszer nemcsak a fiatalok felzárkózását segítheti, hanem hosszú távon a gazdaság fenntartható fejlődésének egyik alapja is lehet.

A lakhatási válság enyhítése érdekében szükséges az ingatlanpiac szabályozása és a megfizethető lakások építésének ösztönzése. Úgy gondolom, az alábbi intézkedések ennek tükrében megoldásokat jelenthetnek:

- Államilag támogatott bérlakásprogramok bevezetése: Különösen a nagyvárosi régiókban lenne rá szükség, ahol az ingatlanok értéke és az albérletárak is oly mértékben nőttek, hogy az átlag középosztálynak lassan elérhetetlenné válik. Az ilyen programok növelhetik a piaci kínálatot, ami mérsékelheti az ingatlan és albérletárakat és egyúttal stabilabb lakhatási lehetőségeket teremthet az alacsonyabb jövedelmű háztartások számára.
- Kedvezményes hitelkonstrukciók fiatalok számára: A lakásvásárlási kedvezmények ösztönözhetik a hosszú távú magyarországi letelepedést. Mindez különösen fontos lenne a vidéki régiókban. Ez hozzájárulhat a helyi gazdaság erősítéséhez és a népesség kiegyensúlyozottabb eloszlásához, miközben csökkentheti a fiatalok külföldi munkavállalási szándékát, hiszen stabil és megfizethető lakhatási feltételek mellett itthon is hosszú távon tudnak gondolkodni.
- Építési engedélyezési folyamatok egyszerűsítése és városi infrastruktúra fejlesztése: Az engedélyezési rendszerek átláthatóbbá és gyorsabbá tétele elősegítheti az új lakások építését, miközben a fenntartható, energiahatékony építési technológiák alkalmazása csökkentheti a rezsiköltségeket és hozzájárulhat a környezetvédelemhez. Emellett a városi infrastruktúra például a közlekedési hálózatok, közművek, zöldterületek és közösségi terek fejlesztése elengedhetetlen a lakhatási feltételek javításához. Ezek az intézkedések különösen a nagyvárosi és agglomerációs régiókban teremthetnek vonzóbb, fenntarthatóbb környezetet, ami növelheti a lakosság elégedettségét és erősítheti a helyi gazdaságot.

Ezek az intézkedések nemcsak a lakhatási válságot enyhíthetik, hanem hosszú távon a fiatalok helyben maradását és elégedettségét is növelnék véleményem szerint, ami végső soron a gazdaság fejlődését és a társadalmi stabilitás erősítését eredményezné.

Az infláció kezelésében kulcsszerepe van a strukturális problémák megoldásának, valamint a jegybankok aktív közreműködésének. Ennek érdekében a következők a megfigyeléseim:

- Energiaellátás biztonságának javítása és a megújuló energiaforrásokba történő beruházások ösztönzése: A napenergia alapú közösségi programok pályázatának létrehozása, például társasházi vagy lakótelepi megoldások, ahol közös beruházás révén

telepítenek napelemeket és ezáltal csökken a közösköltség, vagy közösségi napelem parkok létrehozása, mint megtérülő befektetés. A hasonló energiahatékonyságot javító beruházások csökkenthetik az energiaárak ingadozását, miközben hosszú távon mérséklék a háztartások rezsiköltségeit.

- Jegybanki eszközök hatékony alkalmazása: Az inflációs nyomások korai felismerése és olyan monetáris eszközök, mint a kamatlábak emelése vagy a likviditás szigorítása, segíthetnek az árstabilitás megőrzésében. Emellett a megfelelő jegybanki kommunikáció elengedhetetlen az inflációs várakozások kezeléséhez.
- Célzott támogatási programok az alacsony jövedelmű háztartások számára: Az infláció terheinek enyhítése érdekében fontos olyan támogatási rendszerek kialakítása, amelyek kifejezetten az alacsony jövedelmű háztartások számára biztosítanak segítséget, például rezsitámogatások, kedvezményes energiahitelek vagy megújuló energiahasználatot ösztönző programok formájában. A közösségi energiaellátási kezdeményezések révén az alsóbb jövedelmi osztályok is hozzáférhetnének megfizethető és fenntartható energiához. Ezek az intézkedések nemcsak az infláció hatásait enyhítenék, hanem hozzájárulnak az alsó középosztály gazdasági stabilizálásához és felzárkóztatásához, megelőzve az elszegényedés kockázatát.

Ezen pontok együttesen nemcsak az infláció kordában tartásához, hanem a társadalmi és gazdasági egyensúly fenntartásához is hozzájárulhatnak. Emellett elősegíthetik az alacsonyabb jövedelmi rétegek felzárkóztatását, ami hosszú távon erősítheti a középosztályt és növelheti a társadalom gazdasági kiegyensúlyozottságát is.

Ezen intézkedések a múlt tanulságait hasznosítva nyújtanak megoldást a mai és jövőbeli gazdasági problémákra. A középosztály megerősítése, a lakhatási problémák kezelése, az infláció szabályozása és az oktatás reformja mind hozzájárulnak egy olyan gazdaságpolitika kialakításához, amely fenntartható növekedést eredményezhet, miközben elősegíti a társadalmi egyenlőséget is. A múlt hibáiból tanulva lehetőség nyílik egy stabilabb, igazságosabb gazdasági rendszer megteremtésére, amely hosszú távon a társadalom minden rétegének érdekeit szolgálja. Mindez nemcsak a gazdasági fejlődést biztosítja, hanem egy kiegyensúlyozottabb és erősebb társadalmat is építhet.

Az 1971-es Nixon-sokk, amely a globális gazdasági struktúra egyik legjelentősebb fordulópontját jelentette, a múlt tanulságait és a jelen kihívásait egyaránt tükrözi. Dolgozatom célja az volt, hogy megvizsgáljam, hogyan alakította át ez az esemény a nemzetközi pénzügyi

rendszert, valamint milyen párhuzamok vonhatók a jelenlegi gazdasági helyzettel. Kutatásomban rávilágítottam arra, hogy a múlt eseményeinek mélyebb megértése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy hatékony megoldásokat találjunk a mai és a jövőbeli gazdasági kihívásokra. A dolgozat során bemutatott statisztikai adatok és történelmi elemzések segítségével arra a következtetésre jutottam, hogy a stabilitás megőrzésének kulcsa az igazságos, átlátható, összehangolt és fenntartható gazdaságpolitikai intézkedésekben rejlik. Az általam kidolgozott javaslatok különösen a középosztály megerősítésére, az oktatás reformjára és a lakhatási válság kezelésére, olyan gyakorlati irányokat kínálnak, amelyek nemcsak a társadalmi egyenlőség erősítéséhez, hanem a gazdaság fenntartható növekedéséhez is hozzájárulhatnak. Az 1971-es események hatásai ma is érződnek és figyelmeztetnek arra, hogy a döntéshozóknak hosszú távú perspektívában kell gondolkodniuk, miközben rugalmasan kell alkalmazkodniuk a változó körülményekhez egyaránt. Bár a múlt hibáiból való tanulás kötelező, a jövő gazdasági stabilitásának biztosítása új megközelítéseket és egyben innovációt is igényel. Az intézkedések megvalósítása révén, olyan gazdaságpolitika alakítható ki, amely egyszerre helyezi előtérbe a növekedést és az emberi jólétet, megteremtve egy stabilabb, igazságosabb és fenntarthatóbb jövőt.

Felhasznált irodalom

Contreras, R. R. (2015). Kollektív tárgyalás a 21. századi Európában. *Eurofound*, 1-2. Letöltés dátuma: 2024.11.03.

federalreservehistory. (2024. 02 12). *federalreservehistory*. Letöltés dátuma: 2024.10.05

Forrás: <https://www.federalreservehistory.org>:

<https://www.federalreservehistory.org/essays/gold-convertibility-ends>

Fellegi, T. (2021. 08 24). *novekedes*. Letöltés dátuma: 2024.10.05. Forrás:

<https://novekedes.hu>: <https://novekedes.hu/elemezsek/50-eve-fogyott-ki-az-aranyfedezet-a-dollar-mogul>

Fogle, N. (2022. 08 01). *churnkey*. Letöltés dátuma: 2024.10.07 Forrás: <https://churnkey.co>:

<https://churnkey.co/blog/the-founders-guide-to-inflation/>

Heppner, E. (2022. 10 16). *2120insights*. Letöltés dátuma: 2024.10.20. Forrás:

<https://www.2120insights.com/>: <https://www.2120insights.com/p/wtf-happened-in-1971>

Horváth, B. (2024. 03 13). *vg*. Letöltés dátuma: 2024.10.05. Forrás: <https://www.vg.hu>:

<https://www.vg.hu/velemen/2024/03/a-jegybanki-fuggetlenseg-tetje-a-hitelessegunk>

Matus, T. (2024. 08 15). *makoronom*. Letöltés dátuma: 2024.11.14. Forrás:

<https://makronom.eu>: <https://makronom.eu/2024/08/15/a-bretton-woods-i-rendszer-vege-a-mai-napig-kisert-minket/>

McKee, A. (2023. 07 28). *mckee-realestate*. Letöltés dátuma: 2024.11.16. Forrás:

<https://www.mckee-realestate.com>: <https://www.mckee-realestate.com/new-blog-1>

Meisel, S. (2023. 03 19). *stefansboersenblog*. Letöltés dátuma: 2024.11.18. Forrás:

<https://stefansboersenblog.com>: <https://stefansboersenblog.com/2023/03/19/aktuelle-bankenkrise/>

MTI. (2013. 01 27). *m.mult-kor.hu*. Letöltés dátuma: 2024.10.20. Forrás: <https://m.mult-kor.hu>:

https://m.mult-kor.hu/20130127_40_eve_ert_veget_a_vietnami_haboru

numizmatikamagyarorszag. (2023. 09 20). *numizmatikamagyarorszag*. Letöltés dátuma:

2024.10.21. Forrás: <https://numizmatikamagyarorszag.hu>:

<https://numizmatikamagyarorszag.hu/az-arany-standard-mi-is-ez-pontosan-miert-hoztak-letre-es-vegul-miert-szuntettek-meg/>

Omri, w. (2024. 02 27). *visualcapitalist*. Letöltés dátuma: 2024.11.10. Forrás: <https://www.visualcapitalist.com>: <https://www.visualcapitalist.com/median-house-prices-vs-income-us/>

portfolio. (2017. 02 03). *portfolio*. Letöltés dátuma: 2024.11.10. Forrás: www.portfolio.hu: <https://www.portfolio.hu/bank/20170203/a-bankok-szabalyozasaval-kapcsolatos-rendeletet-irt-ala-trump-243558>

portfolio. (2024. 10 03). *portfolio*. Letöltés dátuma: 2024.11.10. Forrás: <https://www.portfolio.hu/>: <https://www.portfolio.hu/bank/20241003/elesben-is-kiprobalthatjak-a-bankok-uj-globalis-penzkuldo-rendszeret-714121>

resolvepoverty. (2024. 01 02). *resolvepoverty*. Letöltés dátuma: 2024.11.12. Forrás: www.resolvepoverty.org/money-matters/: <https://www.resolvepoverty.org/money-matters/>

Szőke, B., & Tóth, E. I. (2024). Letöltés dátuma: 2024.11.03. Pénzügyi ismeretek oktatása és a pénzügyi tudatosság összefüggései 2. *Humán Innovációs Szemle*, 151-153.

Sztojcevs, I. (2022. 03 11). *hvg*. Letöltés dátuma: 2024.11.08. Forrás: <https://hvg.hu>: https://hvg.hu/gazdasag/20220321_stagflacio_veszely_recesszio_inflacio

Tarján M., T. (2023. 05 12). *rubicon*. Letöltés dátuma: 2024.10.20. Forrás: <https://rubicon.hu>: https://rubicon.hu/kalendarium/1944-julius-22-letrehozzak-a-bretton-woods-i-rendszert?gc_id=14734383555&h_ad_id=676904752758&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw6oi4BhD1ARIsAL6pox2ZswFJlmrs4Qg4Xil_4ZHU5FiV4ffa6JPeAqMBNncopf3foeDxIRkaAhm4EALw_wcB

Tarján M., T. (2023. 06 29). *rubicon*. Letöltés dátuma: 2024.10.22. Forrás: <https://rubicon.hu/>: <https://rubicon.hu/kalendarium/1973-oktober-17-kirobban-az-elso-olajvalsag>

Wallach, O. (2024. 02 27). *visualcapitalist*. Letöltés dátuma: 2024.11.16. Forrás: <https://www.visualcapitalist.com>: https://www.visualcapitalist.com/median-house-prices-vs-income-us/#google_vignette

Wikipédia. (2024. 04 04). *hu.wikipedia*. Letöltés dátuma: 2024.10.29. Forrás: <https://hu.wikipedia.org>: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hidegh%C3%A1bor%C3%BA>

Wikipédia. (2024. 07 24). *wikipedia*. Letöltés dátuma: 2024.11.12. Forrás:

<https://hu.wikipedia.org>: https://hu.wikipedia.org/wiki/Bretton_Woods-i_rendszer

www.hold.hu. (2021. 03 12). *hold*. Letöltés dátuma: 2024.10.30. Forrás: <https://hold.hu>:

<https://hold.hu/lexikon/bretton-woods-i-rendszer-felbmlasa/>

www.officialdata.org. (2022). *officialdata*. Letöltés dátuma: 2024.10.27. Forrás:

<https://www.officialdata.org>: <https://www.officialdata.org/Housing/price-inflation/1971?amount=760>